

ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА
«ЕНЦИКЛОПЕДИЧНЕ ВИДАВНИЦТВО»

**РЕДАКТОРСЬКА ПІДГОТОВКА
ТЕКСТІВ е-ВУЕ – ПОРТАЛЬНОЇ ВЕРСІЇ
«ВЕЛИКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ»**

Методичні рекомендації

Київ 2017

ББК 76.17:[92+32.81]
УДК 655:[031+004](072)
Р33

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Державної наукової установи «Енциклопедичне видавництво»
(Протокол №5 від 3 листопада 2017 р.)*

Авторський колектив:

Киридон А. М., д. і. н., проф. (керівник авторського колективу);
Крайнікова Т. С., д. соц. ком., доц. (відповідальна за випуск); Антонюк А. І.,
к. техн. н., с. н. с.; Бабка В. Л., к. політ. н.; Березовський О. М., к. і. н.; Бойчук Б. С.;
Гірік С. І., к. і. н.; Глухова С. В.; Головченко Н. І., к. пед. н., доц.; Гришанова І. Ю.;
Іваненко А. О., к. і. н., доц.; Калінічева Г. І., к. і. н., доц.; Кобріна Л. В., к. хім. н.,
с. н. с.; Колісник С. І.; Купрієнко С. А. к. і. н., с. н. с.; Любовець О. М., д. і. н.;
Межжеріна Я. О.; Панчук Д. М.; Рогушина Ю. В., к. фіз.-мат. н., доц.;
Слюсарчук Л. І., к. е. н., доц.; Тищенко А. О.; Торопчинова К. Л.;
Чорна М. В., к. і. н.; Шліхта І. В., к. і. н., доц.

Рецензенти:

*Водолазька С. А. – доктор наук із соціальних комунікацій
Кравченко С. І. – доктор наук із соціальних комунікацій, професор*

Р33 **Редакторська підготовка текстів е-ВУЕ – портальної версії «Великої української енциклопедії»: методичні рекомендації** / за ред. д. і. н., проф. Киридон А. М.; відп. за вип. д. н. соц. ком. Крайнікова Т. С. – К. : Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2017. – 124 с.

ISBN

Методичні рекомендації містять теоретичні та практичні засади редакційного стилю е-ВУЕ – електронної «Великої української енциклопедії». Описано концептуальну модель та змістову структуру е-ВУЕ, засоби пошуку інформації на порталі, мовностилістичні особливості енциклопедичної статті, викладено вимоги до складання тексту, оформлення списку літератури, а також основні скорочення, вживані в е-ВУЕ. Основний контент методичних рекомендацій становлять схеми статей за галузями знань – типові плани, відповідно до яких рубрикуються статті е-ВУЕ. Книжку завершують приклади статей та короткий глосарій.

Видання стане в пригоді авторам, редакторам, коректорам, дизайнерам, рецензентам, що залучені до реалізації проекту е-ВУЕ, а також усім, хто цікавиться сучасною енциклопедистикою.

УДК 655:[031+004](072)
ББК 76.17:[92+32.81]

Усі права застережені. Передрук дозволяється лише за згодою редакції.

ISBN

© Державна наукова установа «Енциклопедичне
видавництво», 2017

ЗМІСТ

Нова парадигма енциклопедистики в інформаційному суспільстві (замість передмови) (А. Киридон)	4
Концепція е-ВУЕ – електронної версії «Великої української енциклопедії»	8
Характеристика енциклопедичної статті	16
Об'єкти опису і типи статей.....	16
Жанрові особливості.....	16
Рубрикація.....	18
Система гіперпосилань.....	19
Рубрикація енциклопедичних статей	20
Біографічна стаття.....	20
Біологічні науки.....	21
Ветеринарні науки.....	26
Військові науки.....	27
Географічні науки.....	29
Геологія.....	37
Економічні науки.....	38
Історичні науки.....	41
Культурологія і мистецтвознавство.....	45
Літературознавство.....	49
Медичні науки.....	54
Наукознавство.....	56
Освіта та педагогіка.....	60
Політичні науки.....	62
Сільськогосподарські науки.....	64
Соціальні комунікації.....	67
Технічні науки.....	72
Фізичне виховання і спорт.....	74
Філософія та релігієзнавство.....	79
Хімічні науки.....	82
Юридичні науки.....	84
Стиль матеріалів е-ВУЕ	86
Вимоги до складання тексту статті е-ВУЕ	92
Вимоги до оформлення списку літератури	101
Додаток А. Основні скорочення, вживані в е-ВУЕ	103
Додаток Б. Приклади статей	108
Біографічна стаття.....	108
Стаття про поняття / термін.....	111
Додаток В. Основні терміни і поняття	113
Рекомендована література	123

НОВА ПАРАДИГМА ЕНЦИКЛОПЕДИСТИКИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Українське суспільство дигіталізується та інтернетизується. У ході становлення його як суспільства інформаційного все важливішої ролі набувають енциклопедичні видання – джерела комплексних, різнобічних відомостей, викладених у компактній, зручній для читача формі.

Інноваційна енциклопедія є масивом мультимедійної довідкової інформації, організованої як гіпертекст, що надається до різноманітних систем та логік пошуку необхідних даних. До її видавничої культури висуваються такі вимоги:

- науковість – виклад обґрунтованих наукою та суспільною практикою фактів установленими в науці термінами й поняттями (як правило, без опису авторських гіпотез і прогнозів, а також без використання авторських неологізмів);
- об'єктивність при характеристиці понять, подій, об'єктів і біографічних даних, у т. ч. шляхом дотримання пропорцій в обсягах;
- верифікованість даних, фактологічна точність;
- повнота інформації за уніфікованими критеріями відбору матеріалу;
- системність викладу даних, тобто продумана організація статей – як ієрархічна (від вищого до нижчого – від загальних понять до конкретних), так і лінійна (горизонтальна – в межах одного класифікаційного порядку);
- наявність відсилань – від статті до статті, від певного гасла до підбірки однотипних гасел;
- наявність інформативної та чіткої дефініції (визначення) в кожній статті;
- схематичність викладу матеріалу – за більш-менш жорстким планом, залежно від характеру енциклопедичної статті;
- уніфікація подання матеріалу, що припускає (головним чином у великих оглядових статтях) збереження авторського стилю;
- лаконічність і популярність викладу;
- наведення фактів без емоційних особистісних оцінок (як позитивних, так і негативних);
- ілюстрації й карти в енциклопедії – не «прикраса» книги, а невід'ємна частина системної науково-довідкової інформації, тісно пов'язана з текстом статей, у т. ч. через підписи під рисунками / малюнками й легендами карт¹.

Динамічні процеси сьогодення унеможливають у друкованих енциклопедичних виданнях оперативну фіксацію новітніх змін чи явищ суспільно-політичного, культурного, економічного життя, внесення важливих та необхідних корект у зміст довідкової літератури (статистичні відомості, бібліографію тощо). Зрештою, як зауважує Н. Черниш,

¹ Что такое энциклопедия? Методические и методологические критерии и требования [Електронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.rubricon.com/about_rubricon.asp?pid=2

видання друкованих енциклопедій, ретельно підготовлених численним авторським і висококваліфікованим науково-редакційним колективом, видрукованих на належному рівні культури та поліграфічного відтворення (тобто з використанням якісних матеріальних ресурсів), потребує, по-перше, значних організаційних і науково-методичних зусиль, по-друге, тривалого часу, і по-третє, неабияких фінансових витрат. Саме тому в різних країнах світу в останнє десятиліття XX ст. розпочався бурхливий процес створення електронних енциклопедій – як тих, що є мультимедійними аналогами друкованих видань, так і тих, які існують у вигляді самостійних праць на CD або DVD чи у мережевих версіях².

Колективом Державної наукової установи «Енциклопедичне видавництво» здійснено апробацію beta-версії енциклопедичного порталу e-BUE – електронної версії «Великої української енциклопедії». Колектив прагнув створити принципово новітній інноваційний продукт, що має перспективи розвитку. Тому, працюючи над проектом, зважав на системні зміни в культурі читання, видавничих технологіях і бізнес-моделях, а також керувався системою чітких принципів.

Проектування та функціонування зазначеного енциклопедичного порталу відбувалося на таких принципах:

- принцип системного підходу;
- принцип модульного структурування відомостей;
- принцип модифікації, доповнення та постійного оновлення;
- принцип адекватності (система повинна відповідати за своєю складністю, структурою, функціями тощо умовам, в яких вона функціонує, а також відповідним вимогам до неї);
- принцип надання необхідних та достатніх відомостей для створення e-BUE;
- принцип спільного використання даних.

При цьому створення електронної (портальної) версії e-BUE для такої системи забезпечується стандартами на інтерфейси, формати, протоколи обміну даними з метою забезпечення мобільності, інтеперабельності (технічної, синтаксичної та семантичної), стабільності, ефективності, підтримки глобальної ідентифікації ресурсів та інших позитивних рис, досягнутих при створенні систем.

При підготовці електронних матеріалів до публікування враховувалося кілька аспектів³:

Розміщення тексту і вільний простір на екрані. Розміщення блоків інформації на екрані та їх кількість відіграє важливу роль як при знаходженні потрібного фрагмента матеріалу із загальної множини блоків, так і в сприйнятті інформаційного змісту фрагментів тексту. Тут важливо не тільки композиція розділів тексту, а й розміщення заголовків, співвідношення розміру заголовків і фрагментів звичайного тексту, використання кольору для виділення окремих фрагментів тексту (заголовки, окремі блоки тексту, графіка та ілюстрації, гіпертекстові посилання тощо).

Види ілюстрацій і графіки, які є невід'ємною частиною системної науково-довідкової інформації, тісно пов'язаною з текстом статті. До способів візуального подання даних

² Черниш Н. І. Електронні енциклопедії в Україні // Соціальні комунікації. – 2016. – №1 (71). – С. 168.

³ Вуль В. А. Электронные издания : учебник – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook119/01/title.htm>

відносять графіки, діаграми, таблиці, списки, структурні схеми, карти тощо. До основних принципів компоновання візуальних засобів подання інформації віднесемо⁴: принцип лаконічності; принцип узагальнення та уніфікації; принцип акценту на основних смислових елементах; принцип автономності; принцип структурності; принцип стадійності; принцип використання звичних асоціацій і стереотипів. В електронних виданнях, на відміну від друкованих, графіка може не тільки міститися всередині тексту, а й виводиться в окремому вікні, яке відкривається (активізується) і закривається за бажанням користувача.

Читабельність, логічна структура та зручна навігація електронним текстом. В електронних виданнях слід подавати матеріали в структурованому вигляді, що дозволяє користувачу швидко переглянути матеріал на екрані та відшукати потрібну інформацію. Для відображення структури матеріалу сучасні технології надають достатньо засобів, зокрема, традиційний гіпертекст; застосування дизайну сторінки та елементів верстки для різного відображення рівнів ієрархії і структурно логічних одиниць тексту; спливаючі вікна з матеріалом додаткового характеру, анімований зміст та засоби навігації статтю.

Особливості реакції користувача на електронний матеріал (йдеться про суб'єктивні реакції на оформлення тексту).

Окрім того, при створенні електронного тексту важливо враховувати такі характеристики:

- початкова реакція користувача на текст;
- привабливість тексту та його ясність;
- медіафайли;
- прослуховування тексту статті;
- історія правок;
- форма зворотного зв'язку;
- форма авторизації авторів задля редагування статті тощо.

Сформульовані вище підходи до створення енциклопедичного порталу забезпечують йому декілька унікальних якостей.

По-перше, оновлення контенту. Онлайн-енциклопедія уможливила підтримку належного рівня та актуальність репрезентованих е-ВУЕ даних: із певною періодичністю вносити зміни до вже існуючих статей і додавати нові, спричинені розвитком науки й суспільства без необхідності републікації всього змісту.

По-друге, різномірівнева аудиторія. Перед укладачами паперової енциклопедії поставала дилема між науковою повнотою та доступністю викладу. Онлайн-енциклопедія покликана забезпечити органічне поєднання різних рівнів викладу інформації, спрямовуючи читача за допомогою перехресних посилань та із застосуванням складного пошуку від довідкової статті рівня мікропедії до статей, що висвітлюють питання на глибокому, деталізованому рівні.

По-третє, комплексність подання матеріалу. Створення енциклопедичного порталу відкриває необмежені перспективи щодо розв'язання дилеми повнота / обсяг викладу,

⁴ S. Park, M. S. Chen and P. S. Yu Efficient Hash-Based Algorithm for Mining Association Rules Proc. Int'l Conf. Information and Knowledge Management, Baltimore, Md., Nov. 1995.

включаючи до комплексу посилань матеріали галузевих енциклопедій та довідників, індексуючи їх таким чином, аби статті утворювали якомога повнішу, по-справжньому енциклопедичну картину довідкових матеріалів. Розташування на порталі e-VUE поряд із власне універсальною енциклопедією низки галузевих енциклопедій надасть можливість забезпечити користувачів доступом до широкого та різномірного комплексу фахових енциклопедичних статей.

По-четверте, пошук інформації. Онлайн-енциклопедія із гнучкою та зручною системою пошуку та гіперпосилань органічно розв'язує цю проблему в інтересах користувача та створює сприятливі умови щодо здійснення якісних досліджень завдяки доступу до достовірної інформаційної, джерельної, бібліографічної бази, ілюстративних та мультимедійних матеріалів.

По-п'яте, існування енциклопедичного portalу уможливить використання нових інтерактивних технологій шляхом долучення користувачів до процесу творення енциклопедії без шкоди для її структурної логіки та наукового рівня текстів.

Реалізація цих та інших завдань, нагальних для створення сучасних електронних енциклопедій, потребує запровадження єдиного стандарту, наскрізної методики з підготовки, редагування та оформлення статей. Задля цього Головна редакційна колегія та колектив співробітників Державної наукової установи «Енциклопедичне видавництво» підготували методичні рекомендації для авторів та координаторів напрямів VUE. Цей документ регламентує певний порядок виконання роботи над підготовкою e-VUE. Йдеться про набір і послідовність дій і правил, вироблених на основі позитивного досвіду, необхідних для успішного виконання цієї роботи.

Архітектоніку енциклопедії зумовлює корелювання матеріалів, їхня узгодженість та взаємодоповнюваність. Оскільки однією з основних особливостей енциклопедичних статей є максимальна типізація, для однорідних за характером груп статей розроблено типові схеми викладу матеріалу. У процесі їх підготовки було використано досвід попередніх поколінь енциклопедистів та сучасні досягнення у сфері опрацювання та систематизації великих масивів інформації.

Водночас колектив установи свідомий динаміки процесу з відповідним корегуванням вимог щодо підготовки електронного енциклопедичного видання.

Сподіваємося, що пропоноване видання допоможе користувачеві енциклопедії орієнтуватися в матеріалі, сприятиме налаштуванню швидкого й ефективного пошуку в електронній енциклопедії, а також систематизації загальнонаціонального науково-інформаційного поля, зокрема, термінологічної систематизації різних галузей знань.

*Керівник авторського колективу,
заступник головного редактора
«Великої української енциклопедії»,
директор Державної наукової установи
«Енциклопедичне видавництво»
доктор історичних наук, професор
Алла Киридон*

КОНЦЕПЦІЯ Е-ВУЕ – ЕЛЕКТРОННОЇ ВЕРСІЇ «ВЕЛИКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ»

е-ВУЕ – електронна версія «Великої української енциклопедії», одна з інформаційно-комунікаційних платформ цього національного трансмедійного проекту (інші платформи – друкована версія, сторінки в соцмережах Facebook і Twitter).

е-ВУЕ за жанром – універсальна науково-популярна мультимедійна енциклопедія.

Цільова аудиторія

Цільовою аудиторією е-ВУЕ є український та зарубіжний масовий читач.

Інформація, викладена в е-ВУЕ стосується як української історії, мови, культури, так і реалій зарубіжжя. Тож кожен, хто володіє українською мовою або прагне її вивчати, може знайти в е-ВУЕ необхідні довідки з різноманітних питань.

Місія проекту

Мета е-ВУЕ – адекватно представити сучасну наукову картину світу в усій її повноті й різноманітності, відобразити загальний рівень цивілізаційного розвитку країн і націй, представити персоналії, що вплинули на духовний розвиток людства й рухали прогрес.

е-ВУЕ надає масовому читачеві достовірну, повну, структуровану інформацію в доступній для розуміння формі.

Акумулюючи й систематизуючи знання, е-ВУЕ виконує інформаційно-довідкову, науково-освітню, регулятивну функції в суспільстві.

е-ВУЕ – капітальна енциклопедична праця, викладена державною мовою. Енциклопедія є чинником розвитку й поширення української мови, знань про Україну, її культурну спадщину, сучасні набутки. Вона працює на об'єднання суспільства та його розвиток на духовній інтелектуальній основі.

Особливості проекту

е-ВУЕ володіє унікальними рисами, що вирізняють її в масиві енциклопедичної літератури на українському видавничому ринку:

Відповідальна

Більшість статей е-ВУЕ – авторські, причому написані провідними фахівцями України – викладачами вишів, співробітниками наукових інститутів, експертами галузей народного господарства. Наявність у матеріалу висококваліфікованого автора є запорукою перевіреності й достовірності інформації. Публікація на ресурсі е-ВУЕ працює як на поширення суспільно важливих знань, розвиток національного енциклопедичного проекту, так і на популяризацію наукової творчості автора.

Універсальна

е-ВУЕ є універсальною, бо в її наративному просторі поєднуються тексти про історію та сучасність, людей і події, релігію і науку, природу та суспільні явища, мистецтво і політику. Це мозаїчно організована розповідь про людську цивілізацію, що сформувалася від часів Давнього світу аж до сьогодення. Вона підсумовує знання, що акумулювало людство впродовж історії. Ця інформація є актуальною та безперервно оновлюваною.

Екранна

Сучасний читач живе в умовах екранної культури; він є візуалом та активним інтернет-користувачем. е-ВУЕ – мультимедійна енциклопедія, що функціонує як розподілена база знань (БЗ); вона є продуктом, який відповідає цим тенденціям.

Як онлайн-видання, е-ВУЕ доступна інтернет-користувачам у різних регіонах України та поза її межами в режимі 24/7.

е-ВУЕ має багатий ілюстративний матеріал (світлини, карти, схеми, графіки, діаграми, креслення, малюнки, рисунки), а також аудіо- та відеоматеріали. Усі ці елементи інтегровані з текстом, що дає змогу зусібч розкрити суть явищ.

Учасники проекту

Відповідальною за реалізацію проекту е-ВУЕ є Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», що створена та діє відповідно до указу Президента України №1/2013 «Про Велику українську енциклопедію» та указу Президента України № 7/2015 «Питання підготовки та видання Великої української енциклопедії».

ДНУ «Енциклопедичне видавництво» залучає до участі в проекті на договірних умовах наукові інституції НАН України, вищі навчальні заклади, творчі спілки, представників ЗМІ та ін. (перелік учасників проекту представлений на порталі е-ВУЕ та веб-сайті видавництва).

Етапи реалізації проекту

Втілення концепції е-ВУЕ здійснюється шляхом виконання таких завдань:

Етап 1. Розроблення технічного завдання (ТЗ) на основі даної Концепції

Збір та аналіз вимог до ресурсу (функціональні можливості, вимоги до надійності і безпеки, вимоги до зовнішніх інтерфейсів тощо) та їх формалізоване подання. Фіксація реальних потреб користувачів до функціональних, операційних та сервісних можливостей системи. Визначення та документування вимог. Узгодження та затвердження ТЗ.

Етап 2. Дизайн та архітектура проекту

Розроблення і документування вимог до візуального оформлення веб-сторінок, передбачених ТЗ (дизайн графічних елементів – банерів, кнопок тощо), їхніх функцій.

Проектування архітектури системи. Визначення основних компонентів ресурсу та операцій, що виконуються персоналом. Проектування користувацького інтерфейсу. Розроблення навігації. Узгодження та затвердження архітектури та дизайну.

Етап 3. Створення технологічної основи проекту

Організація надійного та безпечного функціонування серверу, на якому розташовано програмне забезпечення для підтримки роботи проекту. Встановлення та конфігурація програмного забезпечення Semantic MediaWiki, що відповідає потребам проекту, та набору необхідних плагінів, що розширюють його функціональні можливості. Створення системи категорій та вікі-шаблонів. Розроблення та апробація механізмів верстки. Розроблення механізмів адміністративного інтерфейсу для управління веб-порталом. Узгодження та затвердження робочої версії веб-порталу, готової до наповнення текстовими і графічними матеріалами.

Етап 4. Наповнення веб-сайту інформацією

Внесення та структурування інформації (текст, графіка, аудіо, відео), що стає доступною для перегляду, на відповідні вікі-сторінки порталу. Вікіфікація та категоризація внесеного контенту.

Етап 5. Розміщення веб-порталу в Мережі, тестування і запуск

Перенесення створеного проекту на хостингову платформу. Підбір доменного імені, реєстрація, вибір хостинг-провайдера. Тестування і запуск.

Етап 6. Експлуатація та супроводження готової системи

Навчання редакторів, коректорів та інших співробітників ДНУ «Енциклопедичне видавництво» роботи на веб-порталі з вікі-ресурсом. Внесення нових вікі-сторінок та редагування існуючих. Вдосконалення системи категорій та шаблонів. Виявлення та виправлення помилок у технологічному середовищі та у контенті ресурсу.

Структура порталу

Портал e-BUE запланований як архітектонічно складний інтегрований ресурс із такими підрозділами:

- 1) веб-сайт е-ВУЕ – ресурс, на якому викладені енциклопедичні статті;
- 2) «Медіатека е-ВУЕ» – ресурс, на якому в перспективі будуть зберігатися аудіо-, відеоматеріали, зображальні матеріали;
- 3) «Бібліотека е-ВУЕ» – ресурс, на якому в перспективі будуть зберігатися текстові матеріали та бібліографічна база проекту.

У розділі «Бібліотека е-ВУЕ» будуть, зокрема, викладені галузеві енциклопедії «Географічна енциклопедія України», «Українська літературна енциклопедія», «Українська мова», «Юридична енциклопедія» та інші, правами на які володіє ДНУ «Енциклопедичне видавництво». Таким чином інтернет-користувачі отримають доступ не тільки до матеріалів універсальної науково-популярної енциклопедії е-ВУЕ, а й до статей власне наукових енциклопедичних видань. Тож на порталі е-ВУЕ надаватиметься різноманітна за складністю інформація, що розв’язує дилему науковість / доступність викладу. Маючи доступ до матеріалів «Медіатеки е-ВУЕ» та «Бібліотеки е-ВУЕ», читач зможе самостійно регулювати переходи від складного до простішого та визначати необхідну для нього міру заглиблення у фахову проблематику. У майбутньому планується реалізувати відповідну навігацію між цими ресурсами.

Контент-концепція е-ВУЕ

Змістова структура е-ВУЕ складається з трьох основних розділів:

- 1) «Персоналії» – статті про персоналії (біографістика);
- 2) «Поняття і терміни» – статті, присвячені подіям, явищам, видам діяльності, фізичним та віртуальним об’єктам, теоріям і концепціям, релігіям тощо;
- 3) «Галузі знань» – всі статті е-ВУЕ розподілено за такими галузями знань:
 1. Астрономія.
 2. Біологічні науки.
 3. Військова справа.
 4. Географічні науки.
 5. Геологічні науки.
 6. Державне управління.
 7. Економічні науки.
 8. Історичні науки.
 9. Культурологія.
 10. Математика.
 11. Медицина.
 12. Мистецтвознавство.
 13. Національна безпека.
 14. Педагогіка.
 15. Політичні науки.

16. Психологія.
17. Релігієзнавство.
18. Сільське господарство.
19. Соціологія.
20. Соціальні комунікації.
21. Спорт.
22. Технічні науки.
23. Фізика.
24. Філологія.
25. Філософські науки.
26. Хімія.
27. Юридичні науки.

Статті основних змістових розділів е-ВУЕ «Персоналії», «Терміни і поняття», «Галузі знань» доступні читачеві з головної сторінки порталу.

Контент е-ВУЕ є архітектонічно й технологічно складним. Тому до його створення залучаються партнери – телеканали, творчі спілки та ін., що продукують інформацію в аудіо-, відео- та графічних форматах. Тож на ресурсі е-ВУЕ розміщується і контент, підготовлений співробітниками е-ВУЕ, і партнерський контент.

Оприлюднення партнерського контенту відбувається на договірних засадах із збереженням усіх авторських прав.

Характеристика засобів пошуку інформації на порталі е-ВУЕ

е-ВУЕ – база знань (БЗ), яка безупинно розвивається: розширюється коло об'єктів опису, структурно ускладнюються, стають мультимедійними форми їх представлення. Щоб користувачі могли зручно та оперативно знаходити в цьому інформаційному масиві необхідні дані, їм надаються різні варіанти пошуку:

- за ключовими словами;
- за тематикою предметної області (ПрО);
- за типом інформаційного об'єкта (ІО);
- за семантикою інформаційного об'єкта (ІО).

За ключовими словами

Пошук за повним гаслом статті або за початковими літерами гасла. Цей варіант пошуку здійснюється через пошуковий рядок – стандартний елемент вікі-сторінки, розташований як на головній сторінці ресурсу, так і на кожній вікі-сторінці з енциклопедичною статтею. Пошук за ключовими словами забезпечує найшвидший доступ до інформації, але передбачає, що користувач повинен знати точну назву об'єкта опису.

За тематикою предметної області (ПрО)

Пошук за категоріями та підкатегоріями статті, які співвідносять її з конкретною галуззю знань, розділом та підрозділом у ній. Пошук за

тематикою предметної області базується на загальноновживаних класифікаторах, що формалізують інформацію.

Наприклад, енциклопедичну статтю «Альдини» можна знайти, зайшовши з головної сторінки e-VUE до категорії «Галузі знань» та пройшовши такий шлях:

категорія «Галузі знань» → підкатегорія «Соціальні комунікації» → підкатегорія «Теорія та історія видавничої справи та редагування» → підкатегорія «Історія видавничої справи та редагування» → підкатегорія «Історія видавничої справи» → гасло «Альдини».

Пошук за тематикою предметної області зручний і зрозумілий для фахівців, але, вочевидь, складний для користувачів без відповідної підготовки.

За типом інформаційного об'єкта (ІО)

Пошук енциклопедичної статті (яка, власне, і є інформаційним об'єктом) у межах певної тематичної групи.

Унаслідок узагальнення і подальшої типологізації інформаційних об'єктів (ІО) енциклопедичні статті розподілено у певні тематичні групи: «Державні діячі», «Українські композитори», «Вид спорту», «Видавництва» тощо. Типи ІО можуть впорядковуватися ієрархічно, приміром, тип ІО «Державні діячі України» є підтипом ІО «Державні діячі». При цьому пошук за типом інформаційного об'єкта дає змогу читачеві не тільки знайти потрібну статтю, а й ознайомитися із змістово близькими статтями.

Наприклад, щоб знайти енциклопедичну статтю «Атлас», потрібно з головної сторінки зайти до вікі-сторінки «Типові ІО» та пройти шлях:

розділ «Типові ІО» → «Інформаційний продукт» → «Видавничий продукт» → гасло «Атлас».

Крім того, використання типових ІО дозволяє уніфікувати подання відомостей про подібні сутності, використовувати в них однакові рубрики та порядок подання інформації.

Такий варіант пошуку розроблений із передбаченням семантики вірогідних інформаційних запитів пересічних користувачів і дозволяє пов'язувати значення певних семантичних властивостей із певним типом ІО. Приміром, семантична властивість «Місце роботи» може мати значенням гасло, що відноситься до типу ІО «Організація» або «Установа».

За семантикою інформаційного об'єкта (ІО)

Пошук за семантичними властивостями вікі-сторінок надає можливість автоматизовано вибирати потрібні користувачеві дані з тих вікі-сторінок, що відповідають умовам пошукового запиту, та інтегрувати ці дані. Тож шляхом пошуку за семантичними властивостями можна отримувати добірки вікі-сторінок, що мають ту чи ту семантичну властивість з обраним значенням.

Семантичні властивості («Місце народження», «Титул», «Профіль діяльності» та ін.) використовуються для того, щоб встановлювати

посилання-зв'язки між вікі-сторінками, явно вказуючи зміст цього зв'язку. У текст вікі-сторінки семантична властивість вставляється під час семантичної вікіфікації у форматі [[назва::значення]]. Наприклад, зазначаючи на вікі-сторінці про Леонардо да Вінчі те, що він був мешканцем Італії, додають конструкцію [[країна::Італія]].

Для реалізації семантичного пошуку на ресурсі е-ВУЕ встановлено додаткові семантичні плагіни, призначені для оперування із семантичними властивостями статей.

Дизайн-концепція

Дизайн е-ВУЕ полягає в естетичному та ергономічному об'єднанні текстових, зображальних, аудіо- та відеоелементів у просторі екрану. Тож його основним завданням є візуалізувати, оформити мультимедійну інформацію та представити її як цілісну історію.

Стиль е-ВУЕ, з одного боку, співвіднесений зі стилем друваного видання «Велика українська енциклопедія», а з другого – своєрідний, зумовлений особливостями інформування та читання в онлайні.

Головними характеристиками дизайну е-ВУЕ є композиційна зрозумілість, стримана колірна гама, читабельні шрифти, якісні зображення. Дизайнерські рішення е-ВУЕ асоційовані з відповідним технічним забезпеченням ресурсу, що гарантує якісне відтворення всіх елементів веб-сторінок.

Технічна концепція

Портал е-ВУЕ – вікі-ресурс, що функціонує на основі MediaWiki. Це програмне забезпечення дає змогу, використовуючи вікі-розмітку, створювати вікі-сторінки та посилання між ними, а також шукати й проглядати ці сторінки.

Більшість додаткових можливостей на е-ВУЕ досягається підключенням плагінів, зокрема, плагіна Semantic MediaWiki (SMW), який дає змогу перетворити е-ВУЕ на розподілену базу знань (БЗ).

SMW надає можливості:

- упорядковувати інформацію на вікі-ресурсі як у базі даних (БЗ);
- створювати та використовувати семантичні властивості вікі-сторінок;
- генерувати графіки, діаграми тощо на основі вікі-даних.

Наявність семантичної розмітки на основі онтології відповідної предметної області значно розширює як сферу використання е-ВУЕ, так і ефективність роботи з ресурсом.

Просування та популяризація порталу

В умовах високої конкуренції у сегменті енциклопедичної літератури, зокрема онлайн-енциклопедій, проект е-ВУЕ реалізовуватиметься на основі активної маркетингової стратегії розвитку.

Команда проекту вестиме постійний діалог із різними аудиторними групами, потенційними авторами, рецензентами, книжковими критиками, медійниками.

ДНУ «Енциклопедичне видавництво» організуватиме круглі столи, конференції, методичні семінари, зустрічі, виставки тощо.

На порталі е-ВУЕ передбачено форму зворотного зв'язку, в перспективі – створення кабінетів читачів.

Важливим комунікаційним майданчиком проекту е-ВУЕ визначено соціальні мережі.

Система промоційних заходів спрямована на брендинг видавництва і проекту, досягнення ринкової успішності.

Водночас колектив ДНУ «Енциклопедичне видавництво», створюючи е-ВУЕ, прагне популяризувати науку, розширювати освітній простір, об'єднувати зусилля української інтелектуальної еліти.

Перспективи розвитку

Електронна версія ВУЕ розглядається як чинник розвитку національної онлайн-освіти: вищі навчальні заклади отримують змогу використовувати енциклопедичний ресурс у навчальному процесі, оновлюючи навчальні матеріали, проводячи відеолекції, запроваджуючи сучасні освітні онлайн-програми.

Для наукової спільноти створюються сприятливі умови для здійснення якісних досліджень завдяки доступу до достовірної інформаційної, джерельної, бібліографічної бази, ілюстративних та мультимедійних матеріалів.

Функціонування енциклопедичного portalу уможливило використання новітніх інтерактивних технологій у процесі залучення користувачів до процесу творення енциклопедії, причому без шкоди якості енциклопедичного контенту. У перспективі на порталі е-ВУЕ буде запроваджено віртуальні кабінети читачів, що дасть змогу їм активно співтворити контент, коментувати, рецензувати тощо, однак на платформі компетентного модерування такої читацької активності.

Перспективним видається створення у межах portalу е-ВУЕ окремого підпроєкту дитячої енциклопедії, яка пропонуватиме вікторини, квести, онлайн-ігри, дослідницькі проєкти.

Заохочуючи читачів до пізнання, онлайн-проєкт «Велика українська енциклопедія» створюватиме додаткові можливості для розвитку освіти, дослідницької діяльності науковців, поінформованості широкої громадськості, сприятиме згуртуванню наукових спільнот, активному обміну інформацією та досвідом, збільшенню якісних міждисциплінарних досліджень.

ХАРАКТЕРИСТИКА ЕНЦИКЛОПЕДИЧНОЇ СТАТТІ Е-ВУЕ

Об'єкти опису і типи статей

Об'єкт опису – реалія, якій присвячена енциклопедична стаття. Об'єкт опису називається в гаслі статті, наприклад: Австро-французька війна, Анаксагор, Гематурія, Компіляція, Р. Е. М. тощо.

За об'єктом опису статті е-ВУЕ належать до двох основних типів:

1) Статті про персоналії (біографістика) – у таких статтях викладений життєпис, діяльність та її результати конкретних персоналій (політиків, полководців, учених, митців, спортсменів та ін.).

Статті з біографістики доступні в розділах «Персоналії» та «Галузі знань» із головної сторінки е-ВУЕ.

2) Статті про терміни і поняття.

Ці статті доступні в розділах «Терміни і поняття» та «Галузі знань» із головної сторінки е-ВУЕ.

Жанрові особливості

Стаття е-ВУЕ як лонгрід

Більшість енциклопедичних статей е-ВУЕ є лонгрідами (від англ. longread – довге читання), з огляду на обсяг матеріалу, мультимедійне їх представлення, а головне – представлення матеріалу у вигляді якісної глибокої довідки за темою.

Обсяг тексту статей е-ВУЕ значний – 2000–6000 знаків (обсяг конкретного матеріалу зумовлюється тим, наскільки розлогою є його тема).

В енциклопедичній статті-лонгріді текстовий матеріал рубрикований і контекстуально інтегрований із зображальними, аудіо- та відеоматеріалами. Тож е-ВУЕ складається переважно з детальних мультимедійних історій, у яких текст, фото, інфографіка, креслення, рисунки, малюнки, діаграми, карти, аудіо-, відеоролики є взаємодоповнювальними оповідними засобами.

Текст і зазначені мультимедійні елементи в проекті е-ВУЕ називаються інформаційними одиницями. Стаття може складатися з довільної кількості інформаційних одиниць, наприклад: текст, текст+фото, текст+відео, текст+аудіо+інфографіка тощо.

Кожна інформаційна одиниця енциклопедичної статті, з одного боку, є змістово автономною і прочитується, при потребі, самостійно. З другого боку, усі інформаційні одиниці, поєднуючись, інтегруються в цілісну, контекстуально багатшу розповідь – послідовну, логічно структуровану, докладну. Тож пакетна форма підготовки матеріалів дає змогу читати енциклопедичну статтю е-ВУЕ і дискретно, в довільній послідовності елементів, і цілісно, лінійно.

Крім того, розроблення пакету інформаційних одиниць необхідне для того, щоб здійснювати дистрибуцію контенту на різних медійних платформах, вдаючись до різних комбінацій мультимедійних інформаційних одиниць для веб-сайту е-ВУЕ, мобільної версії е-ВУЕ, сторінок соціальних мереж, друкованої версії «Великої української енциклопедії».

Дефініція статті е-ВУЕ

Важливою частиною енциклопедичної статті е-ВУЕ є її вступна дефініційна частина. Дефініція подається однією фразою (реченням). У разі неможливості передати основний зміст терміна однією фразою, визначення формулюють двома-трьома тісно пов'язаними між собою фразами, які відокремлюються одна від одної крапкою з комою. У дефініції гасло здобуває стисле, чітке, конкретне пояснення: суть відповідного явища чи об'єкта, належність до певної галузі науки чи практики, історичного періоду, перелік різновидів тощо (набір таких характеристик зумовлюється змістовою специфікою об'єкта опису). В умовах конвергентного виробництва контенту дефініційна частина енциклопедичної статті е-ВУЕ є основою для статті друкованої статті «Великої української енциклопедії».

Наприклад:

Аудіотекст – усномовленне/повідомлення; сукупність фраз (речень), об'єднаних однією темою, що становлять єдину комунікаційну одиницю, призначену для смислового та предметного сприймання на слух. Наприклад, народний епос, замовляння, агітаційна промова політичного лідера, наукова доповідь, радіоп'єса тощо.

Усне слово – найстаріший засіб передавання інформації. З огляду на жанрові трансформації в межах фольклору, ділових, політичних, наукових та інших комунікацій, *радіожурналістики*, аудіотекст набуває різноманітних змістових, структурних та стильових особливостей.

До полісемантичного гасла, яке має різнотлумачення в різних галузях знань, наводять на першому екрані тематичної групи статей усі відповідні значення в лаконічній формі, нумеруючи їх арабськими цифрами та подаючи кожне з абзацу:

Наприклад:

Агломерат (від лат. *agglomeratus* – нагромадження, поєднання):

1) У геології – скупчення пухкого вулканічного грубоуламкового матеріалу або скупчення уламків гірських порід і мінералів.

2) У металургії – продукт спікання в шматки шихти, що містить здрібнений рудний матеріал, вапняк і кокс.

Агент [від лат. *agens (agentis)* – той, що діє, чинний]:

1) У граматиці – суб'єкт дії в реченні.

2) В економіці – комерційний агент – суб'єкт господарської діяльності, фізична чи юридична особа, що здійснює посередницькі операції в інтересах та від імені принципала (другої сторони за договором).

3) У політології – агент політичний – носій політичних відносин.

4) У природничих науках – активний чинник, речовина, що викликає певне явище, процес, реакцію.

5) У соціології – особа як носій соціальної функції, виконавець соціальної ролі.

6) У спорті – вільний агент – спортивний гравець, у якого збіг термінів контракту з командою.

Кожне з наведених тлумачень є гіперпосиланням. Скориставшись гіперпосиланням, читач може перейти на статтю, релевантну його інформаційному запиту.

Рубрикація

Важливою характеристикою енциклопедичних статей е-ВУЕ, що мають обсяг понад 2000 знаків, є рубрикованість – розподіл масиву тексту на тематичні частини, наприклад, «Виникнення», «Класифікація», «Значення» певного явища тощо. Рубрикація енциклопедичної статті подається після дефініційної частини у вигляді клікабельного ЗМІСТу.

У мультимедійних історіях е-ВУЕ подано всі основні аспекти описуваного поняття, явища, події, персоналії: історію формування; характеристику; зв'язок з Україною; значення; цікаві факти і висловлювання; найважливішу літературу за темою. Зазначені аспекти покладено в основу рубрикації статей.

Типовими рубриками та підрубриками е-ВУЕ є такі:

Історична довідка:

Виникнення / Заснування.

Етапи розвитку.

Характеристика:

Класифікація.

Тип / Стиль.

Структура / Течії та школи / План побудови.

Діяльність / Функціональний опис.

Художні особливості / Національні особливості / Особливості творчості.

Методологія / Правила.

Система поглядів / Засадничі ідеї та ін.

Постаті.

Значення / Визнання / Досягнення.

Додатково.

Цитати.

Література.

Автор.

Більшість статей е-ВУЕ мають 7–9 рубрик. Рубрикація кожної статті узгоджена з певною типовою схемою відповідної галузі знань, а водночас формується опційно – залежно від теми енциклопедичної статті, залучених мультимедійних матеріалів, обсягу.

Система гіперпосилань

Енциклопедичні статті е-ВУЕ інтегровані в загальну базу даних проєкту, що забезпечується прагматичним розподілом матеріалу в статтях та продуманою системою гіперпосилань.

Матеріали у статтях е-ВУЕ розподілені за принципом «одне гасло – одна стаття», тож на свій конкретний інформаційний запит читач отримує чітку відповідь. Якщо представлене гасло семантично широке, а описуване ним явище має, до прикладу, класифікацію, то дана стаття є корінною: через систему гіперпосилань із нею пов'язані інші, тематично вужчі і конкретніші статті, присвячені, наприклад, різновидам, переліченим і лаконічно окресленим у класифікації.

Наприклад, стаття про Ренесанс є корінною: у ній лаконічно подається загальна інформація про цю епоху в світовому мистецтві. Водночас, клікаючи на гіперпосилання (активні, позначені кольором елементи тексту), можна переходити до інших статей е-ВУЕ: про явище Ренесансу в конкретних мистецтвах (Ренесанс в архітектурі, Ренесанс у літературі, Ренесанс у музиці), про постаті діячів (Донателло, Леонардо да Вінчі), окремі твори («Декамерон» Джованні Боккаччо, Мона Ліза (Джоконда) Леонардо да Вінчі) тощо. З усіх тематично конкретніших статей, скориставшись гіперпосиланням, можна перейти як на корінну статтю, так і на однорівневі взаємопов'язані статті.

Викладений підхід до організації контенту зумовлений тим, що читачі використовують різні точки входу в базу даних, послуговуючись різноманітними формулюваннями пошукових запитів. Крім того, лонгвідський наратив є не тільки цікавим, а й захопливим, тематично безмежним: «втягуючись» у читання, користувач, скориставшись гіперпосиланнями, може переходити до інших мультимедійних історій, самостійно прокладаючи маршрут по е-ВУЕ.

РУБРИКАЦІЯ ЕНЦИКЛОПЕДИЧНИХ СТАТЕЙ

БІОГРАФІЧНА СТАТТЯ

Ім'я / Псевдонім	
Дата народження	
Місце народження	
Дата смерті	
Місце смерті	
Місце поховання	
Alma mater	
Напрями діяльності	
Персональний веб-сайт	

1. Гасло – дефініція.
2. Життєпис.
3. Діяльність (залежно від сфери діяльності персоналії: «Наукова діяльність», «Творчість», «Громадська діяльність», «Політична діяльність», «Спортивна кар'єра»).
4. Твори / Праці.
5. N та Україна.
6. Визнання.
7. Додатково.
8. Цитати.
9. Література.
10. Автор.

БІОЛОГІЧНІ НАУКИ

Викопні організми

Назва об'єкта опису укр.	
Назва об'єкта опису лат.	
Таксономічна належність	
Таксономічна структура	
Період існування	
Географічне поширення	
Місце в еволюції	

1. Гасло – дефініція.
2. Характеристика:
 - Таксономічна належність і структура.*
 - Період існування.*
 - Географічне поширення.*
 - Особливості будови.*
 - Спосіб життя.*
 - Місце в еволюції.*
3. Значення.
4. Додатково.
5. Цитати.
6. Література.
7. Автор.

Еволюція людини

Назва об'єкта опису укр.	
Назва об'єкта опису лат.	
Систематична належність	
Період існування	
Географічне поширення	
Місце в еволюції людини	

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка.
3. Характеристика:

Систематична належність.

Період існування.

Географічне поширення.

Особливості будови.

Спосіб життя.

Місце в еволюції людини.

Матеріальна культура.

4. Додатково.

5. Цитати.

6. Література.

7. Автор.

Морфологічний нарис

(будова органів тіла, клітинних та субклітинних структур)

1. Гасло – дефініція.

2. Історична довідка (якщо є матеріал).

3. Характеристика:

Особливості будови.

Функціональне значення.

Еволюція і порівняльна анатомія.

4. Класифікація.

5. Додатково.

6. Цитати.

7. Література.

8. Автор.

Рослина. Клас, Угрупування високого рангу

Тварина. Клас, Угрупування високого рангу

Назва об'єкта опису укр. Назва об'єкта опису лат.	
Таксономічна належність	
Таксономічна структура	
Географічне поширення	

1. Гасло – дефініція.

2. Характеристика:

Таксономічна належність і структура.

Географічне поширення.

Особливості будови.

Спосіб життя.

3. Значення.
4. Охорона.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Рослина. Вид

Тварина. Вид

Назва об'єкта опису укр. Назва об'єкта опису лат.	
Таксономічна належність	
Таксономічна структура	
Географічне поширення	
Охоронний статус	

1. Гасло – дефініція.
2. Характеристика:
 - Таксономічна належність і структура.*
 - Географічне поширення.*
 - Особливості будови.*
 - Спосіб життя.*
3. Значення.
4. Охорона.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Рослина. Рід

Тварина. Рід

Назва об'єкта опису укр. Назва об'єкта опису лат.	
Таксономічна належність	
Таксономічна структура	
Географічне поширення	

1. Гасло – дефініція.
2. Характеристика:
 - Таксономічна належність і структура.*
 - Географічне поширення.*
 - Особливості будови.*
 - Спосіб життя.*
3. Значення.
4. Охорона.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Рослина. Родина (підродина)

Тварина. Родина (підродина)

Назва об'єкта опису укр.	
Назва об'єкта опису лат.	
Таксономічна належність	
Таксономічна структура	
Географічне поширення	
Будова квітки (у статтях про родини квіткових рослин)	

1. Гасло – дефініція.
2. Характеристика:
 - Таксономічна належність і структура.*
 - Географічне поширення.*
 - Особливості будови.*
 - Будова квітки (у статтях про родини квіткових рослин).*
 - Спосіб життя.*
3. Значення.
4. Охорона.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Таксономічне угруповання високого рангу

(Царство. Домен та ін.)

Назва об'єкта опису укр. Назва об'єкта опису лат.	
Таксономічна належність	
Таксономічна структура	
Географічне поширення	

1. Гасло – дефініція.
2. Характеристика:
Таксономічна належність і структура.
Походження та еволюція.
Географічне поширення.
Особливості будови.
Спосіб життя.
3. Значення.
4. Додатково.
5. Цитати.
6. Література.
7. Автор.

Хребетні фауни України

Назва об'єкта опису укр. Назва об'єкта опису лат.	
Таксономічна належність	
Таксономічна структура	
Географічне поширення	
Хоронний статус	

1. Гасло – дефініція.
2. Характеристика:
Таксономічна належність і структура.
Географічне поширення.
Особливості будови.
Спосіб життя.
3. Значення.
4. Охорона.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

ВЕТЕРИНАРНІ НАУКИ

Стаття про групи та види ветеринарних препаратів

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
 - Винайдення.*
 - Етапи розвитку.*
3. Характеристика:
 - Діючі речовини.*
 - Основні виробники.*
 - Особливості застосування.*
4. Додатково.
5. Цитати.
6. Література.
7. Автор.

Стаття про хворобу сільськогосподарських тварин

Класифікація (якщо є – інфографіка)

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
 - Відкриття.*
 - Етапи дослідження.*
3. Етіологія та патогенез:
 - Причини.*
 - Механізми розвитку.*
4. Клініка:
 - Симптоми.*
 - Перебіг.*
5. Діагностика.
6. Лікування та прогноз.
7. Профілактика.
8. Епідеміологія.
9. Додатково.
10. Цитати.
11. Література.
12. Автор.

ВІЙСЬКОВІ НАУКИ

Стаття про битву, військову операцію

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Передумови.
Командувачі, сили та плани сторін.
3. Характеристика:
Хід битви / операції.
Підсумки битви / операції.
4. Картосхема.
5. Додатково.
6. Література.
7. Автор.

Стаття про військову техніку

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Винайдення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Класифікація.
Основні характеристики.
Застосування.
4. Перспективи розвитку.
5. Додатково.
6. Література.
7. Автор.

Стаття про зброю

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Винайдення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Класифікація.
Тактико-технічні дані.
Застосування.
4. Додатково.
5. Література.
6. Автор.

Стаття про роди військ

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Історія становлення.
Призначення.
3. Характеристика:
Організаційна структура і склад.
Розташування.
Озброєння і технічне оснащення.
4. Особливості застосування та перспективи розвитку.
5. Додатково.
6. Література.
7. Автор.

ГЕОГРАФІЧНІ НАУКИ

Стаття про велику адміністративну одиницю
(регіон Франції, штат США, область Італії, земля Німеччини, область України тощо)

1. Гасло – дефініція.
2. Географічне положення.
3. Історична довідка:
 - Давня історія.*
 - Середньовіччя.*
 - Новий час.*
 - Новітній час.*
4. Природа:
 - Геологічна будова. Рельєф. Корисні копалини.*
 - Клімат.*
 - Ґрунти.*
 - Гідрографія (поверхневі та підземні води).*
 - Рослинний і тваринний світ.*
 - Ландшафти.*
 - Природні зони.*
 - Основні загрози і ризики в сфері природокористування.*
5. Населення.
 - Чисельність, щільність.*
 - Структура (етнічна, мовна, релігійна, вікова, статева).*
 - Природний рух. Механічний рух.*
 - Міське і сільське населення. Особливості розселення.*
6. Господарство:
 - Промисловість.*
 - Сільське господарство.*
 - Сфера послуг.*
 - Транспорт і зв'язок.*
7. Наука, освіта, культура:
 - Наука.*
 - Освіта.*
 - Мистецтво.*
 - ЗМІ та книговидання.*
8. Спорт.
9. Туризм.
10. Література.
11. Автор.

Стаття про державу (країну)

Назва країни її офіційними мовами	
Назва країни укр. мовою	
Державний прапор	
Державний герб	
Державний гімн	
Географічні координати	
Форма державного правління	
Форма державного устрою	
Територія	
Населення	
Столиця	
Офіційна мова	
Релігія	
Грошова одиниця	

Членство в міжнародних організаціях

(залежно від специфіки конкретного матеріалу):

Універсальні організації (ООН, ЛАД, ОАД з якого року).	
Військово-політичні організації (НАТО, ЗЄС, АНЗЮС, з якого року).	
Міжнародні економічні об'єднання (СОТ, ОПЕК, ОЧЕС, з якого року).	
Регіональні організації (ЄС, СНД, ГУАМ, ЦЄІ, з якого року).	
Валютно-фінансові організації (співпраця з МБРР, МВФ, з якого року).	

1. Гасло – дефініція.
2. Географічне положення:
 - Географічні координати.*
 - Площа.*
 - Кордони. Країни-сусіди.*
 - Берегова лінія, протяжність.*

3. Адміністративно-територіальний поділ.
4. Державні символи:
 - Державний гімн.*
 - Державний прапор.*
 - Державний герб.*
 - Державна мова.*
 - Грошова одиниця.*
 - Державне свято.*
5. Історія.
6. Державний лад:
 - Органи влади.*
 - Політичні партії.*
 - Громадські організації.*
7. Участь у міжнародних організаціях.
8. Природа:
 - Рельєф.*
 - Клімат.*
 - Внутрішні води.*
 - Ґрунти.*
 - Рослинний світ.*
 - Тваринний світ.*
 - Охорона природи.*
9. Населення:
 - Чисельність, щільність.*
 - Структура (етнічна, мовна, релігійна).*
 - Природний рух.*
 - Вікова і статева структура.*
10. Господарство:
 - Промисловість.*
 - Сільське господарство.*
 - Сфера послуг.*
 - Транспорт.*
 - Торгівля.*
 - Зв'язок.*
11. Освіта і наука.
12. Релігія.
13. Культура:
 - Архітектура.*
 - Образотворче мистецтво.*
 - Література.*

Музика.

Театр.

Кіно.

14. Преса, радіо, телебачення.

15. Спорт.

16. Туризм.

17. N та Україна.

18. Додатково.

19. Цитата.

20. Література.

21. Автор.

Стаття про материк / континент

Назва	
Площа	
Крайні точки та їхні координати	
Океани, що омивають	
Кількість держав	
Найбільші держави	
Населення	

1. Гасло – дефініція.

2. Географічне положення.

3. Розміри та обриси:

Площа. Суходіл / внутрішні води.

Протяжність.

Берегова лінія.

4. Історична довідка.

5. Природа:

Геологічна будова. Рельєф. Корисні копалини.

Клімат.

Ґрунти.

Гідрографія (поверхневі та підземні води).

Рослинний і тваринний світ.

Ландшафти.

Природні зони.

Основні загрози та ризики в сфері природокористування.

6. Населення.

Чисельність.

Структура (етнічна, мовна, релігійна, вікова, статеві).

Природний рух. Механічний рух.

Міське і сільське населення. Особливості розселення.

7. Політична карта:

Суверенні держави та залежні території.

Держави за формою правління та адміністративно-територіального устрою.

8. Природозаповідні території.

9. Література.

10. Автор.

Стаття про місто України / селище міського типу України

Назва	
Розташування (область, АР Крим)	
Герб міста	
Засновано (рік)	
Міста-побратими	
Уродженці міста	

1. Гасло – дефініція.

2. Герб міста. Історична довідка (включно з походженням назви).

3. Населення.

Чисельність , щільність.

Структура (етнічна, мовна, релігійна, вікова, статеві).

Природний рух. Механічний рух.

Міське і сільське населення. Особливості розселення.

4. Клімат.

5. Господарство:

Промисловість.

Сфера послуг.

Транспорт і зв'язок.

6. Наука, освіта, культура:

Наука.

Освіта.

Мистецтво.

ЗМІ та книговидання.

7. Спорт.
8. Туризм.
9. Література.
10. Автор.

Стаття про озеро

Назва	
Прісне / солоне	
Площа	
Об'єм води	
Максимальна глибина	
Середня глибина	
Походження	
Тип живлення	

1. Гасло – дефініція.
2. Географічне положення.
3. Історична довідка.
4. Походження.
5. Тип живлення. Сполучені річки.
6. Рослинний і тваринний світ. Екологічні проблеми.
7. Господарське значення.
8. Додатково.
9. Цитати.
10. Література.
11. Автор.

Стаття про океан

Назва	
Площа океану	
Максимальна глибина	
Переважна середня глибина	
Материки, які омиває	
Кількість морів	

Найбільші моря	
Найбільші острови	
Найбільші затоки	
Найбільші протоки	
Найбільші течії	

1. Гасло – дефініція.
2. Географічне положення.
3. Розміри та обриси (площа і протяжність).
4. Історична довідка.
5. Характеристика:
 - Геологічна будова.*
 - Рельєф дна і корисні копалини.*
 - Властивості води та океанічні течії.*
 - Клімат.*
 - Рослинний і тваринний світ.*
6. Транспортні комунікації.
7. Стан водного середовища.
8. Додатково.
9. Цитати.
10. Література.
11. Автор.

Стаття про річку

Назва	
Витік	
Гирло	
Протяжність	
Тип живлення	
Найбільші притоки	

1. Гасло – дефініція.
2. Характеристика:
 - Витік, гирло.*
 - Протяжність.*
 - Напрямок і характер течії.*
 - Тип живлення.*

*Водний режим. Водність.
Найбільші притоки.
Рослинний і тваринний світ.*

3. Значення.
4. Екологічні проблеми.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про столицю, велике місто

Назва	
Розташування (область, АР Крим)	
Герб міста	
Засновано	
Міста-побратими	
Уродженці міста	

1. Гасло – дефініція.
2. Географічне положення.
3. Герб міста. Історична довідка.
4. Населення:
*Чисельність , щільність.
Структура (етнічна, мовна, релігійна, вікова, статева).
Природний рух. Механічний рух.
Міське і сільське населення. Особливості розселення.*
5. Клімат.
6. Господарство:
*Промисловість.
Сфера послуг.
Транспорт і зв'язок.*
7. Наука, освіта, культура:
*Наука.
Освіта.
Мистецтво.
ЗМІ та книговидавництва.*
8. Спорт.
9. Туризм.
10. Література.
11. Автор.

ГЕОЛОГІЯ

Стаття про гірську породу / мінерал

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка.
3. Характеристика:
Хімічний склад.
Фізичні властивості.
Різновиди.
Походження. Розташування родовищ.
4. N в Україні.
5. Значення.
6. Додатково.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про родовище корисних копалин

1. Гасло – дефініція.
2. Розташування. Площа. Запаси.
3. Історична довідка.
4. Характеристика кориснихкопалин.
5. Природокористування.
6. Значення. Напрями використання видобутої сировини.
7. Додатково.
8. Література.
9. Автор.

Стаття про геохронологічну шкалу / геологічний період

1. Гасло – дефініція.
2. Характеристика:
Місце в періодизації історії Землі.
Представленість викопними скам'яніlostями та гірськими породами.
3. Значення.
4. Додатково.
5. Література.
6. Автор.

Стаття про тектонічну структуру

1. Гасло – дефініція.
2. Характеристика:
Вид тектонічної структури. Зв'язок із формами рельєфу.
Умови і час формування.
Основні характеристики.
3. Значення.
4. Додатково.
5. Література.
6. Автор.

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Стаття про галузь промисловості

Залежно від специфіки матеріалу:

Структура N (якщо ϵ – інфографіка).

Динаміка N (якщо ϵ – інфографіка).

Найбільші підприємства в Україні (якщо ϵ – інфографіка) тощо.

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Структура галузі (розширений опис).
Регіональне розміщення.
Найбільші підприємства.
4. Додатково.
5. Література.
6. Автор.

Стаття про грошову одиницю

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка.
3. Характеристика:
Види та купюрність грошових знаків.
Дизайн.
Елементи захисту.
Конвертованість.
4. Значення.
5. Додатково.
6. Література.
7. Автор.

Стаття про економічну систему

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Тип.
Продуктивні сили.
Економічні відносини.
Господарський механізм.

4. Значення.
5. Додатково.
6. Література.
7. Автор.

Стаття про засіб, форму економічної діяльності

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення / Заснування.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Мета і завдання.
Структура.
Напрями діяльності.
4. Значення.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про міжнародну економічну організацію

Офіційна назва англ. мовою (повна й аббревіатура)	
Офіційна назва в перекладі укр. мовою (повна й аббревіатура)	
Емблема	
Рік заснування (Період діяльності)	
Розташування штаб-квартири (країна, місто)	
Вид	Міжнародна економічна організація системи ООН Міжнародна економічна організація, що не входить до системи ООН Регіональна економічна організація тощо
Очільники	(перший, період)
	(діючий, з ... року)
Веб-сайт	

Структура N (якщо є – інфографіка)

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Заснування.
Етапи розвитку.
3. Характеристика
Структура (розширений опис).
Напрями діяльності.
4. N. та Україна.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про підприємство

Назва підприємства (повна й абревіатура)	
Емблема	
Рік заснування (Період діяльності)	
Форма власності	
Вид діяльності	

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Заснування.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Структура організації.
Напрями діяльності.
4. Значення / Досягнення.
5. Додатково.
6. Література.
7. Автор.

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Стаття про археологічну культуру

Чільні явища

Стоянка, пам'ятка (датування)	
Стоянка, пам'ятка (датування)	
Стоянка, пам'ятка (датування)	

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка (історія дослідження).
3. Характеристика:
Поява і розвиток.
Найважливіші пам'ятки.
Регіональні особливості.
4. Значення.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про археологічну пам'ятку

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка (історія дослідження).
3. Характеристика:
4. Значення.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про громадського / політичного діяча

Ім'я / Псевдонім	
Дата народження	
Місце народження	
Дата смерті	
Місце смерті	
Місце поховання	
Alma mater	

Напрями діяльності	
Персональний веб-сайт	

1. Гасло – дефініція.
2. Життєпис.
3. Діяльність.
4. Твори / Праці (зокрема, мемуари).
5. N. і Україна (для віднесених до спеціальності «Весвітня історія»).
6. Додатково.
7. Цитати.
8. Література.
9. Автор.

Стаття про війну, політичний або дипломатичний міждержавний конфлікт

Назва	
Дата початку конфлікту	
Дата кінця конфлікту	
Конфлікти	
Сторони	
Командувачі сторін	
Чисельність сил сторін	
Жертви з обох сторін	
Цивільні жертви	
Документи, якими завершився конфлікт	

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
 - Передумови.*
 - Перебіг.*
 - Завершення.*
2. Характеристика:
 - Сили сторін.*
 - Особливості перебігу.*
3. Значення.
4. Додатково.
5. Цитати.

6. Література.

7. Автор.

Стаття про держави й державні утворення

Назва (назви)	
Хронологічні межі	
Площа (найбільша за історію)	
Столиця, столиці	
Правляча династія (якщо не змінювалася)	
Мова (офіційна і/або панівна)	
Державні символи (якщо були)	

1. Гасло – дефініція.

2. Створення.

3. Етапи розвитку.

4. Занепад.

5. Значення.

6. Додатково.

7. Цитати.

8. Література.

9. Автор.

Стаття про історичні періоди

1. Гасло – дефініція.

2. Історична довідка.

3. Характеристика.

4. Структура (внутрішній поділ на підперіоди).

5. Додатково.

6. Цитати.

7. Література.

8. Автор.

Стаття про масові вбивства

Назва події	
Дата (Період)	
Країна	
Кількість жертв	

1. Гасло – дефініція.

2. Історичні передумови.

3. Перебіг подій.
4. Кількість жертв.
5. Значення. Позиції та оцінки.
6. Додатково.
7. Цитати.
8. Література.
9. Автор.

Стаття про міжнародні дипломатичні конгреси, переговори

Назва конгресу (переговорів)	
Дата	
Країна	
Перелік сторін-учасниць	

1. Гасло – дефініція.
2. Перебіг подій.
3. Документи та домовленості.
4. Значення.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про науковця

1. Гасло – дефініція.
2. Життєпис.
3. Діяльність.
4. N. і Україна (для неукраїнських діячів), опційно.
5. Праці.
6. Додатково.
7. Цитати.
8. Література.
9. Автор.

Стаття про політичний документ

1. Гасло – дефініція.
2. Історичні передумови.
3. Обставини ухвалення.
4. Значення.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

КУЛЬТУРОЛОГІЯ І МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Стаття про вид мистецтва

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Класифікація.
Художні особливості.
Національні особливості.
Течії та школи.
4. Н. в Україні.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про музичний гурт

Назва (повна й аббревіатура)	
Музичний напрям	
Рік заснування (Період діяльності)	
Країна	
Засновники	
Лідер гурту	
Офіційний веб-сайт	

1. Склад гурту.
2. Творчість:
Етапи розвитку.
Художні особливості.
Дискографія.
3. Н і Україна.
4. Визнання / Нагороди.
4. Додатково.
5. Цитати.

6. Література.
7. Автор.

Стаття про музичний інструмент

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення.
Регіони поширення.
3. Характеристика:
Класифікація / Різновиди.
Будова інструмента. Діапазон.
Спосіб гри.
4. Школи. Виконавці.
5. N в Україні.
6. Додатково.
7. Цитати.
8. Література.
9. Автор.

Стаття про напрям мистецтва

Найвідоміші твори

Твір, автор (рік)	
Твір, автор (рік)	
Твір, автор (рік)	

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Художні особливості.
Національні особливості.
Течії та школи.
4. N. в Україні.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про напрями /види / жанри кіно

Найвідоміші фільми

Твір, автор (рік)	
Твір, автор (рік)	
Твір, автор (рік)	

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Художні особливості.
Класифікація.
Національні особливості.
Течії та школи.
4. Н. в Україні.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про танець

Рисунки до танцю

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Жанрові особливості.
Характер побудови.
Музична форма.
4. Міжнародні організації та заходи.
5. Н в Україні.
6. Додатково.
7. Цитати.
8. Література.
9. Автор.

Стаття про театр (конкретний заклад культури)

План залу

Назва (повна й аббревіатура)	
Рік заснування (Період діяльності)	
Країна	
Місто	
Вид	
Статус	
Офіційний веб-сайт	

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Вишикнення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Приміщення.
Постаті.
Вистави.
4. N і Україна (для іноземних театрів).
4. Визнання.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Стаття про віршування

(систему, розмір, стопу, віршову форму та ін.)

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Особливості форми та змісту.
Зразки та автори.
4. N в Україні.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про літературний жанр

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Класифікація.
Особливості змісту і форми.
Тексти та автори.
4. N в Україні.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про літературно-художнє книжкове видання

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка.
3. Характеристика:
Зміст.
Форма.
Стиль.
Переклади.

4. Значення.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про літературно-художнє періодичне (продовжуване) видання

Оригінальна назва видання	
Логотип	
Рік заснування (період виходу)	
Розташування (країна)	
Періодичність (кількість випусків на рік)	
Наклад	
Веб-сайт	

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
 - Заснування.*
 - Етапи розвитку.*
3. Характеристика:
 - Зміст і структура.*
 - Постаті.*
 - Мовностилістичні особливості.*
 - Дизайн.*
4. Значення.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про літературну організацію, угруповання, товариство, об'єднання

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
 - Виникнення / Заснування.*
 - Етапи розвитку.*
3. Характеристика:
 - Світоглядні та естетичні засади.*

Представники та їхні твори.

4. N в Україні.
5. Значення / Визнання.
6. Додатково.
7. Цитати.
8. Література.
9. Автор.

Стаття про літературну премію

Офіційна назва мовою оригіналу (повна й аббревіатура)	
Офіційна назва в перекладі укр. мовою (повна й аббревіатура)	
Логотип / Емблема	
Рік заснування (Період)	
Розташування (країна, місто)	
Статус премії (міжнародна, всеукраїнська, регіональна, галузева тощо)	
Засновники	
Веб-сайт	

Перелік лауреатів за роками та номінаціями (міжнародна премія)

Рік	Ім'я лауреата	Твір	Країна

Перелік лауреатів за роками та номінаціями (національна (регіональна, галузева) премія)

Рік	Ім'я лауреата	Твір

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Заснування.

Етапи розвитку.

3. Характеристика:
Статус. Фінансування. Журі.
Відбір номінантів.
4. Значення.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про напрям (течію, школу) в літературі ***Чільні явища***

Твір, автор (рік)	
Твір, автор (рік)	
Твір, автор (рік)	

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Світоглядні та естетичні засади.
Художні особливості.
Течії та школи.
Національні особливості.
4. Н. в Україні.
5. Значення.
6. Додатково.
7. Цитати.
8. Література.
9. Автор.

Стаття про національну літературу

1. Гасло – дефініція.
2. Характеристика:
Структура літературного процесу.
Чільні представники.
3. Значення.
4. Додатково.

5. Цитати.
6. Література.
7. Автор.

Стаття з теорії літератури

(засоби організації та художньої виразності тексту, категорії тексту тощо)

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка.
3. Характеристика:
Класифікація.
Особливості різновидів.
4. Значення.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

МЕДИЧНІ НАУКИ

Стаття про групу препаратів

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка.
3. Характеристика:
 - Класифікація.*
 - Основні фармакологічні властивості.*
4. Застосування.
5. Додатково.
6. Література.

Стаття про заклад охорони здоров'я

Офіційна назва державними мовами країни розташування	
Офіційна назва укр. мовою	
Емблема	
Рік заснування	
Розташування (місто, країна)	
Правовий статус	
Вид медичної допомоги	
Очільник	
Веб-сайт	

Структура (якщо є – інфографіка)

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
 - Заснування.*
 - Правонаступництво* (для статей про заклади, що змінювали місце підпорядкування, назву).
 - Етапи розвитку.*
3. Характеристика:
 - Тип.*
 - Структура (розширений опис).*
 - Напрями медичної діяльності.*
4. Значення.

5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про групу хвороб

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Відкриття N.
Етапи дослідження.
3. Патологія.
4. Класифікація (якщо є – розширений опис).
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про хворобу

Класифікація (якщо є – інфографіка).

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Відкриття.
Етапи дослідження.
3. Етіологія та патогенез:
Причини.
Механізми розвитку.
4. Клініка:
Симптоми.
Перебіг.
5. Діагностика.
6. Лікування та прогноз.
7. Профілактика.
8. Додатково.
9. Цитати.
10. Література.
11. Автор.

НАУКОЗНАВСТВО

Стаття про метод досліджень

Назва методу	
Наука (якщо метод конкретно-науковий)	
За рівнем пізнання (теоретичний чи емпіричний)	
За сферою застосування (загальнонауковий чи конкретно-науковий)	

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Винайдення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Галузі застосування.
Формування матеріалу (вибірки).
Дослідницькі операції.
Узагальнення й інтерпретація результатів.
4. Значення / Визнання.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про наукову школу

Назва наукової школи	
Наука (галузь науки)	
Основний об'єкт досліджень	
Рік заснування (Період існування)	
Очільник (очільники)	
Представники	

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
 - Заснування.*
 - Етапи розвитку.*
3. Характеристика:
 - Очільник (очільники) / Видатні представники.*
 - Система поглядів.*
 - Методологія.*
 - Результати.*
4. N в Україні.
5. Визнання.
6. Додатково.
7. Цитати.
8. Література.
9. Автор.

Стаття про науку (галузь науки)

Назва науки (галузі науки)	
Основний об'єкт досліджень	
Представники	

Структура N (якщо є – інфографіка)

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
 - Виникнення.*
 - Етапи розвитку.*
3. Характеристика:
 - Структура.*
 - Методологія.*
 - Течії та школи.*
4. N в Україні.
5. Значення.
6. Додатково.
7. Цитати.
8. Література.
9. Автор.

Стаття про наукову теорію

Назва теорії	
Наука (галузь науки)	
Основоположник	
Рік (період) розроблення	
Представники	

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Засадничі ідеї.
Доказова база.
Застосування.
4. Визнання.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про науковий термін / категорію в конкретній науці

Класифікація (якщо є – інфографіка)

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Уведення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Класифікація (якщо є).
Особливості різновидів.
4. Додатково.
5. Цитати.
6. Література.
7. Автор.

Стаття про наукову організацію (установу)

Офіційна назва державними мовами країни розташування	
Офіційна назва в перекладі укр. мовою	
Емблема	
Рік заснування	
Розташування (країна, місто)	
Правовий статус	
Очільники (Президенти, Директори)	(перший, період)
	(діючий, з ... року)
Веб-сайт	

Структура N (якщо є – інфографіка)

1. Гасло – дефініція.

2. Історична довідка:

Заснування.

Правонаступництво (для статей про організації, що змінювали підпорядкування, назву).

Етапи розвитку.

3. Характеристика:

Структура (розширений опис).

Напрями діяльності:

Науково-дослідна діяльність.

Підготовка наукових кадрів.

Видавнича діяльність.

Міжнародна співпраця.

4. Значення / Здобутки.

5. Додатково.

6. Цитати.

7. Література.

8. Автор.

ОСВІТА ТА ПЕДАГОГІКА

Стаття про вищий навчальний заклад

Офіційна назва державними мовами країни розташування	
Офіційна назва в перекладі укр. мовою	
Емблема	
Рік заснування	
Розташування (країна, місто)	
Тип навчального закладу	
Форма власності	
Веб-сайт	

Структура N (якщо є – інфографіка)

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
 - Заснування.*
 - Етапи розвитку.*
3. Характеристика:
 - Структура (розширений опис).*
 - Освітня діяльність.*
 - Науково-дослідна діяльність.*
 - Видавнича діяльність.*
 - Міжнародна співпраця.*
4. N та Україна (у статтях про іноземні виші).
5. Значення / Здобутки.
6. Додатково.
7. Цитати.
8. Література.
9. Автор.

Стаття про педагогічну технологію (методику)

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка.
 - Виникнення.*
 - Етапи розвитку.*

3. Характеристика:

Концептуальна основа.

Принципи застосування.

Функціональний опис.

4. Значення.

5. Додатково.

6. Цитати.

7. Література.

8. Автор.

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Стаття про міжнародну організацію

Офіційна назва англ. мовою (повна й аббревіатура)	
Офіційна назва в перекладі укр. мовою (повна й аббревіатура)	
Емблема	
Рік заснування (Період діяльності)	
Розташування штаб-квартири (країна, місто)	
Вид	Загальнополітична Військово-політична Міжнародне економічне об'єднання тощо
Очільники	(перший, період)
	(діючий, з ... року)
Веб-сайт	

Структура N (якщо є – інфографіка)

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Заснування.
Етапи розвитку.
3. Характеристика
Структура (розширений опис).
Напрями діяльності.
4. N. та Україна.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про політичну (економічну, соціальну) доктрину / ідеологію

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:

- Виникнення.*
Етапи розвитку.
Теоретики, ідеологи.
Теоретичні джерела
Послідовники, прихильники.
3. Характеристика:
Зasadничі ідеї.
Напрями та школи.
Значення.
 4. Поширення / вплив на суспільні відносини.
 5. N в Україні.
 6. Додатково.
 7. Цитати.
 8. Література.
 9. Автор.

Стаття про політичну партію

Офіційна назва партії мовою оригіналу	
Офіційна назва партії укр. мовою	
Емблема	
Рік заснування (Період діяльності)	
Країна, де діє (діяла) партія	
Представники	

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Заснування.
Етапи розвитку.
3. Політична доктрина:
Політичні пріоритети.
Економічні пріоритети.
Зasadничі цінності.
4. Програмні документи.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

Стаття про сільськогосподарську культуру

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка.
3. Характеристика:

Дефініція (таксономічна належність).

Морфологічна характеристика; особливості росту і розвитку; впливи до ґрунту, клімату.

Основні сорти та їх господарське значення.

Технології вирощування.

Посівні площі й врожайність в Україні та за кордоном.

Ринки збуту продукції, перспективи розвитку.

Найважливіші шкідники та хвороби (без деталізації).

3. Н в Україні.
4. Значення.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про породу сільськогосподарських тварин

1. Гасло – дефініція.
2. Характеристика:

Історична довідка виведення породи.

Особливості конституції; жсва вага, основні розміри.

Продуктивність.

Плідність і особливості розвитку молодняка.

Методи виведення, робота з породою.

Райони поширення в зарубіжних країнах.

3. Н в Україні.
4. Значення.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про ґрунт

1. Гасло – дефініція.
2. Характеристика:
Походження (генезис).

Будова профілю і характеристика окремих горизонтів.

Хімічні та фізичні властивості.

Класифікація (підтипи, види, різновиди).

Агровиробнича характеристика.

Райони поширення (в зарубіжних країнах); ґрунтові зони, провінції, комплекси.

Найважливіші заходи щодо збереження та підвищення родючості.

3. N в Україні.

4. Значення.

5. Додатково.

6. Цитати.

7. Література.

8. Автор.

Стаття про групи та види мінеральних добрив

1. Гасло – дефініція.

2. Характеристика:

Вміст органічної речовини та поживних елементів (для органічних добрив).

Хімічна формула (для мінеральних добрив).

Агрономічна характеристика.

Основні принципи ефективного застосування.

Виробництво добрива в Україні та зарубіжних країнах (для мінеральних добрив).

Зберігання й транспортування (обов'язкові правила з урахуванням фізико-хімічної специфіки добрива).

3. N в Україні.

4. Значення.

5. Додатково.

6. Цитати.

7. Література.

8. Автор.

Стаття про хворобу рослин

1. Гасло – дефініція.

2. Історична довідка:

Відкриття.

Етапи дослідження.

3. Характеристика:

Ознаки хвороби та особливості її перебігу для різних рослин.

Збудник (латинська назва), його біологія.

Переносники (шляхи поширення).
Вплив хвороби на врожай та якість продукції.
Профілактика; сорти, стійкі проти захворювання.
Заходи контролю.

4. Додатково.
5. Цитати.
6. Література.
7. Автор.

Стаття про корми та годівлю тварин

1. Гасло – дефініція.
2. Характеристика:
Джерела отримання.
Класифікація.
Склад (ботанічний, хімічний).
Оцінка якості.
Вплив на якість продукції.
Упаковка, перевезення, зберігання.

3. N в Україні.
4. Значення.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про сільськогосподарську сировину та продукти її переробки

1. Гасло – дефініція.
2. Характеристика:
Господарське значення.
Хімічний склад і фізичні властивості.
Товарознавча характеристика (вигляд, колір, запах та ін.).
Класифікація.
Сорти.
Оцінка якості.
Заготівля (організація та умови).
Упаковка, зберігання, перевезення.

3. N в Україні.
4. Значення.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

Стаття про бібліотеку Стародавнього світу

Назва бібліотеки	
Період діяльності	
Розташування (країна)	
Розташування (місто)	

1. Етапи розвитку.
2. Приміщення.
3. Бібліотечний фонд.
4. Напрями діяльності.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про бібліотеку сучасну

Назва бібліотеки	
Логотип	
Рік заснування (Період діяльності)	
Розташування (країна)	
Розташування (місто)	
Тип	
Веб-сайт	

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Відкриття.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Тип.
Приміщення.
Бібліотечний фонд.
Послуги та заходи.
4. Додатково.

5. Цитати.
6. Література.
7. Автор.

Стаття про видавництво

Назва видавництва	
Логотип	
Рік заснування (Період діяльності)	
Розташування (країна)	
Розташування (місто)	
Спеціалізація	
Веб-сайт	

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Заснування.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Спеціалізація.
Структура.
Книжкові серії (у статтях про книжкові видавництва) або *Видання* (у статтях про видавництва преси).
Постаті.
4. N та Україна (у статтях про іноземні видавництва).
5. Значення / Здобутки.
6. Додатково.
7. Цитати.
8. Література.
9. Автор.

Стаття про вид видавничої продукції

Класифікація (якщо є – інфографіка)

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:

Класифікація (розширений опис).

Змістові особливості.

Мовностильові особливості.

Особливості дизайну.

4. Значення.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про вид журналістської діяльності

(газетна журналістика; інтернет-журналістика; спортивна журналістика тощо)

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Система.
Постаті.
4. Додатково.
5. Цитати.
6. Література.
7. Автор.

Стаття про вид комунікаційної діяльності

(копірайтинг, рерайтинг, спічрайтинг та ін.)

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Напрями діяльності.
Особливості різновидів.
Інструментарій.
4. Значення.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про журналістський жанр

Класифікація (якщо є – інфографіка)

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Класифікація.
Особливості змісту і форми.
Тексти та автори.
4. Значення.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про періодичне (продовжуване) видання

Оригінальна назва видання	
Логотип	
Рік заснування (Період виходу)	
Розташування (країна / країни)	
Періодичність (Кількість випусків на рік)	
Наклад	
Веб-сайт	

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Заснування.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Зміст і структура.
Постаті.
Мовностилістичні особливості.
Дизайн.
4. Значення / Здобутки.
5. Додатково.
6. Цитати.

7. Література.
8. Автор.

Стаття про соціально-комунікаційне явище

(медіанасильство, медіаграмотність, маніпуляція та ін.)

Класифікація (якщо є – інфографіка)

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Класифікація (якщо є – розширений опис).
Функціональний опис.
Інструментарій / Механізми.
4. Значення.
5. Методи протидії / Шляхи розвитку.
6. Додатково.
7. Цитати.
8. Література.
9. Автор.

Стаття про шрифт

Класифікація (якщо є – інфографіка)

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Особливості накреслення.
Класифікація (якщо є – розширений опис).
4. Значення.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

ТЕХНІЧНІ НАУКИ

Стаття про електростанцію (АЕС, ТЕС, ГЕС)

Назва електростанції (повна й аббревіатура)	
Період будівництва	
Введення в експлуатацію	1 реактор –
	2 реактор – ...
Потужність	
Генеральний директор	
Веб-сайт	

Технологічна схема (якщо є – інфографіка)

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Період будівництва.
Етапи розвитку (реконструкції).
3. Характеристика:
Конструктивні особливості.
Техніко-економічні показники.
4. Значення.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про пристрій, прилад

Технологічна схема (якщо є – інфографіка, анімація)

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Винайдення.
Етапи удосконалення.
3. Характеристика:
Конструктивні особливості.
Технічні показники.
Класифікація (якщо є).
4. Застосування.
5. Додатково.

6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про вид транспорту

Класифікація (якщо є – інфографіка)

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Винайдення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Конструктивні особливості.
Техніко-економічні показники.
Інфраструктура.
4. Значення.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про сплав металу

Класифікація (якщо є – інфографіка)

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Винайдення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Класифікація.
Особливості різновидів.
4. Значення / Застосування.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ І СПОРТ

Стаття про вид спорту

Високотитуловані... (футболісти, гімнасти...)

Прізвище, ім'я	Досягнення, рік Досягнення, рік Досягнення, рік
Прізвище, ім'я	Досягнення, рік Досягнення, рік
Прізвище, ім'я	Досягнення, рік Досягнення, рік

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка.
Виникнення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Правила.
Міжнародні змагання.
Міжнародні спортивні організації.
4. N в Україні.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про конкретні Олімпійські ігри

Емблема Олімпійських ігор n-го (року)

Талісмани

Країна	
Місто-організатор	
Емблема	
Кількість країн-учасниць	
Кількість спортсменів	

Кількість видів спорту	
Розіграно медалей	
Церемонія відкриття	Дата
Церемонія закриття	Дата
Стадіон	

Медальний залік Олімпійських ігор n-го (року)

Місце	Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загальна кількість медалей
1					
2					
10					

Рекордсмени світу на Олімпіаді n-го (року)

Прізвище, ім'я	Досягнення
Прізвище, ім'я	Досягнення
Прізвище, ім'я	Досягнення

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка.
3. Характеристика:
Країни-учасниці.
Програма змагань.
Спортивні об'єкти.
4. Рекорди.
5. Українці на Олімпіаді n-го (року).
6. Додатково.
7. Цитати.
8. Література.
9. Автор.

Стаття про напрям спорту

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення.
Етапи розвитку.
3. Міжнародні організації.
4. Правила проведення змагань.
5. Видатні спортсмени.
6. N в Україні.
7. Додатково.
8. Цитати.
9. Література.
10. Автор.

Стаття про спортивний інвентар / обладнання

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка.
3. Характеристика:
Призначення.
Параметри та матеріал.
Правила використання.
Різновиди.
4. Додатково.
5. Література.
6. Автор.

Стаття про спортивно-фізкультурну споруду

(конкретний стадіон, іподром, басейн, льодову арену тощо)

Назва споруди (повна й аббревіатура)	
Країна	
Місто	
Рік відкриття	
Архітектор	
Кількість місць	...тисяч осіб
Офіційний веб-сайт	

1. Гасло – дефініція.
2. Історія будівництва.
3. Характеристика:
 - Категорія N.*
 - Розташування.*
 - Конструктивні особливості.*
 - Культивовані види спорту.*
 - Заходи.*
4. Додатково.
5. Цитати.
6. Література.
7. Автор.

Стаття про типи спортивно-фізкультурних споруд

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка.
3. Характеристика:
 - Використання.*
 - Структура.*
 - Класифікація / Різновиди.*
4. Додатково.
5. Цитати.
6. Література.
7. Автор.

Стаття про футбольний клуб

Форма

Назва	
Логотип	
Рік заснування	
Країна	
Місто	
Стадіон	
Головний тренер	
Ліга	
Офіційний веб-сайт	

Матчі N з українськими клубами (для іноземних ФК)

Дата зустрічі	Футбольні клуби (N – Україна)	Рахунок

Високотитуловані футболісти N

Прізвище, ім'я	Досягнення, рік
Прізвище, ім'я	Досягнення, рік
Прізвище, ім'я	Досягнення, рік

1. Гасло – дефініція.
2. Символіка клубу (стадіон, клубні кольори, форма та ін.)
3. Історична довідка:
 - Виникнення.*
 - Етапи розвитку.*
4. Структура клубу.
5. N та Україна.
6. Досягнення.
7. Додатково.
8. Цитати.
9. Література.
10. Автор.

ФІЛОСОФІЯ ТА РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

Стаття про вищого церковного ієрарха

Духовне ім'я, світське ім'я мовою країни персоналії	
Духовне ім'я, світське ім'я укр. мовою	
Дата і місце народження	
Дата і місце смерті	
Офіційний персональний сайт (якщо є)	

1. Гасло – дефініція.
2. Життєпис:
Належність до відомої родини (для відповідних персоналії).
Освіта.
Наукові ступені, звання.
Обставини обрання духовної кар'єри.
3. Діяльність:
Прийняття духовних санів, тайнств.
Службові посади, призначення.
Напрями діяльності.
4. Праці.
5. Визнання (для діячів попередніх епох) / Нагороди.
6. Література.
7. Додатково.
8. Цитати.
9. Автор.

Стаття про ікону

Повна назва мовою країни походження	
Повна назва укр. мовою	
Час появи	
Іконографічний тип	
Місце зберігання	

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Поява.
Географія перебування.
3. Характеристика:

*Глумачення назви. Сюжетна основа.
Художні особливості.
Чудотворність.*

4. Ушанування.
5. Література.
6. Додатково.
7. Цитати.
8. Автор.

Стаття про монастир

Офіційна назва мовою країни розташування	
Офіційна назва укр. мовою	
Рік заснування	
Перший настоятель	
Діючий настоятель (з якого року)	
Розташування (країна, місто тощо)	
Правовий статус	
Чисельність монахів (на n-й рік)	
Офіційний веб-сайт	

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
*Заснування.
Етапи розвитку.
Настоятелі, покровителі.*
3. Характеристика:
*Структура.
Напрями діяльності.*
4. Святині.
5. Значення.
6. Література.
7. Додатково.
8. Цитати.
9. Автор.

Стаття про світову релігію

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення.

- Етапи розвитку.*
3. Характеристика:
 - Релігійна свідомість.*
 - Священні тексти.*
 - Релігійний культ.*
 - Напрями і течії.*
 - Релігійні організації.*
 4. Поширеність.
 5. Н. в Україні.
 6. Значення.
 7. Додатково.
 8. Цитати.
 9. Література.
 10. Автор.

Стаття про релігійне згромадження

Офіційна назва державними мовами країни розташування	
Офіційна назва укр. мовою	
Рік заснування	
Розташування (країна, місто)	
Правовий статус	
Діючий настоятель (з якого року)	
Чисельність (на п-й рік)	
Офіційний веб-сайт	

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
 - Заснування.*
 - Етапи розвитку.*
 - Відомі настоятелі, покровителі.*
3. Характеристика:
 - Структура.*
 - Напрями діяльності.*
4. Значення.
5. Література.
6. Додатково.
7. Цитати.
8. Автор.

ХІМІЧНІ НАУКИ

Стаття про групу та інші категорії хімічних елементів

Склад групи (категорії) (якщо є – інфографіка)

1. Гасло – дефініція.
2. Характеристика:
Класифікаційний принцип.
Хімічні властивості елементів.
Склад групи (категорії).
3. Додатково.
4. Література.
5. Автор.

Стаття про клас хімічних реакцій / хімічну реакцію

Рисунок рівняння реакції

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка.
3. Характеристика:
Опис реакції.
Умови проведення реакції.
Споріднені реакції.
4. Значення та використання.
5. Додатково.
6. Література.
7. Автор.

Стаття про хімічний елемент, проста речовина (нова)

Назва хімічного елемента	
Місце в Періодичній системі (група, період), «блок» (s, p, d, f...).	

Будова молекули

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка.
3. Характеристика:
Електронна конфігурація.
Поширеність у природі.
Шляхи отримання.
Фізичні властивості.
Хімічні властивості. Характерні реакції.

4. Значення та використання.
5. Додатково.
6. Література.
7. Автор.

Стаття про хімічну речовину

Брутто-формула

Рисунок структурної формули хімічної речовини

Назва хімічної речовини	за номенклатурою IUPAC (якщо гасло подає назву не за IUPAC) та синоніми
Хімічна формула	
Молекулярна маса	
Зовнішній вигляд	Агрегатний стан, прозорість, колір
Фізичні	Густина, в'язкість, Тпл., кип., тиск пару
Хімічні	Розчинність (у воді, спирті та ін.), рН
Токсичність	Клас небезпеки ПДК

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка.
3. Характеристика:
 - Фізичні властивості.*
 - Органолептичні властивості.*
 - Хімічні властивості. Характерні реакції.*
 - Поширеність у природі.*
 - Шляхи отримання з природної сировини.*
4. Значення та використання.
5. Додатково.
6. Література.
7. Автор.

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

Стаття про галузь права

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Предмет регулювання.
Світова практика.
Національні особливості.
4. Значення.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про правовий інститут

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення основ N.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Сфера функціонування.
Світовий досвід.
Нормативне регулювання в Україні.
4. Значення.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Стаття про судовий чи правоохоронний орган

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Історія виникнення.
Етапи розвитку.
3. Характеристика:
Підпорядкування.
Структура.
Основні функції.

4. Додатково.
5. Цитати.
6. Література.
7. Автор.

Стаття про юридичний чи політичний документ, правовий акт

1. Гасло – дефініція.
2. Історична довідка:
Виникнення.
Внесення змін.
3. Характеристика:
Структура.
Основний зміст.
Юридична сила / Межі застосування.
4. Значення.
5. Література.
6. Автор.

СТИЛЬ МАТЕРІАЛІВ Е-ВУЕ

Мовностилістичні особливості тексту

Текстам е-ВУЕ притаманно:

- об'єктивність викладу – представлення в основному тексті енциклопедичної статті «чистих» фактів – без оціночних суджень та образних інтерпретацій; наприклад, не вживаються прикметники на кшталт «відомий», «видатний», «знаменитий» тощо;
- сугестивне та багатогранне зображення об'єкта опису шляхом, поперше, контекстуального введення мультимедійних елементів, по-друге, цікавих даних, художньо-літературних, публіцистичних матеріалів (у рубриках «Додатково» та «Цитати»);
- стислість викладу, економність мовних засобів (шляхом уникання повторів, введення переліків, спрощення синтаксичних конструкцій);
- короткі, структурно прості та неповні речення переважно із прямим порядком слів;
- уживання дієслів переважно в минулому часі, наприклад: згуртував коло однодумців, розпочав педагогічну діяльність, визначили напрями досліджень тощо;
- тяжіння до стилю «розпочинати з головного»: фраза розпочинається з висновку; абзац розпочинається з твердження-узагальнення, а наступні речення подають фактаж конкретизовано і розширено;
- у матеріалах, обсягом понад 2000 знаків, події викладають переважно хронологічно: послідовно, в порядку їх перебігу;
- насиченість тексту ключовими словами;
- застосування гіперпосилань на інші статті е-ВУЕ, що предметно тлумачать відповідні терміни, поняття, реалії тощо.

Абзацоподіл

Статті е-ВУЕ – тексти з абзацоподілом.

Логіка абзацоподілу енциклопедичних статей така: в кожному абзаці – одна ідея, наприклад, опис одного періоду життя персоналії (домашнє виховання, роки навчання в університеті, робота в лабораторії), одного художнього твору митця чи праці вченого, одного етапу революції чи повстання тощо.

Текст абзацу розпочинається із суті – загального твердження про те, в якому році розпочався відповідний етап життя, була написана праця, яке місце вона посідає в доробку автора тощо. Формулювання повинні бути чіткими і повними, адже користувачі пропускають будь-які дані всередині абзацу, якщо їх не зацікавлюють перші слова абзацу.

Наприклад:

У Пізньому Середньовіччі альбоми мали вигляд комплекту білих зшитих або незшитих аркушів для ділових і приватних нотаток.

До початку 19 ст. у межах культури сентименталізму сформувалася традиція ведення альбомів інтимного змісту жінками із панських родин. Згодом альбоми набули відкритого характеру – їх заповнювали відвідувачі літературних салонів, залишаючи експромти, шаржі, побажання господарям.

У 18–19 ст. альбом – невід’ємний атрибут освіченого мандрівника: в ньому виконували замальовки, записували враження, роздуми тощо. Такими були альбоми Т. Шевченка, які він вів, подорожуючи Україною, і за матеріалами яких підготував видання серії офортів «Живописна Україна» (1844).

У 19 ст. набули популярності альбоми літографій різної тематики (пейзажі, сатири, альбоми на сюжети Біблії тощо), до прикладу, альбоми Г. Доре. Із розвитком поліграфії альбоми стають друкованими, багатофарбовими, типологічно і тематично різноманітними (весільні, родинні, випускні та ін.).

У 20 ст. альбом утвердився як мистецький проект, видання ексклюзивного подарункового типу, наприклад, «Sumo» Г. Ньютона.

Скорочення слів

З огляду на особливості пошуку документів пошуковими машинами, скорочення слів в е-ВУЕ вживаються обмежено – перевага надається повному написанню. Основні скорочення, вживані в е-ВУЕ, подано в *Додатку А*.

Гасло у тексті енциклопедичної статті не скорочують. Однак широко вживають абрєвіатури, що позначають гасло статті:

Наприклад:

Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, НАДПСУ – вищий військовий навчальний заклад у м. Хмельницькому (Україна).

У тексті статті переважно – НАДПСУ.

Авторський аркуш – одиниця обсягу твору у видавничо-поліграфічній галузі.

У тексті статті: авторський аркуш, авторського аркуша, але не А. в.

Скорочення слів, умовні позначення, символи застосовуються обмежено – тільки загальноприйняті та найбільш поширені:

- загальновідомі одиниці вимірювання довжини, маси, площі, об’єму, часу (м – метр, ват – Вт, гектар – га, год. – година, ст. – століття та ін.);
- скорочення іменників при числах в цифровій формі (7 млн, 19 млрд);
- скорочення назв валют (долар – дол., гривня – грн та ін.);

– акронімічні скорочення (ЗАТ – закрите акціонерне товариство), скорочені назви (абревіатури) установ, закладів, організацій;
– складники скорочення (радгосп, спецназ);
– підписи до зображальних елементів (малюнок – мал., рисунок – рис.) тощо.

Скорочення розд., гл., п., с., табл., рис. від слів «розділ», «глава», «пункт», «сторінка», «таблиця», «рисунок» вживають тільки з цифрами або літерами.

Зазначаючи дати, не вживають скорочень р. – рік та рр. – роки, наприклад:

У Падуї 1223 вступив до ордену домініканців.

Авторське телебачення в СРСР почало формуватися в період перебудови (1985–1991).

Однак уживають скорочення століття – ст., наприклад:

Хоч карти Клавдія Птолемея мали чимало хиб, до них зверталися навіть у 17–18 ст., після великих географічних відкриттів.

А також застосовують нарощення:

у 1990-х брав участь... 1990-ті...

Переліки

Якщо описують множину явищ однакового порядку, застосовують списки з відступом.

Наприклад:

... має такі види:

а);

б);

в)

... розрізняють три форми:

1);

2);

3)

Після переліку переходять до характеристики кожної його позиції, присвячуючи кожній окремий абзац. Обсяг (за кількістю знаків) і докладність опису всіх позицій повинні бути приблизно співмірними.

Написання іншомовних назв

У всіх елементах енциклопедичної статті (гаслі, дефініції, основному тексті) зазвичай подають еквівалентне написання українською до іншомовних назв, що походять з таких мов:

– європейських;

– тюркських (ті з них, що використовують латиницю або кирилицю);

- вірменської;
- грузинської;
- їдиш;
- іврит.

Іншомовні назви в гаслі та дефініції

Гасла, що походять з іноземних мов, зазвичай подають у перекладі українською. Якщо гасло наводять іноземною мовою, то до такої назви зазвичай додають переклад українською.

Наприклад:

«**Похідження видів**», «Походження видів шляхом природного відбору, або збереження придатних порід у боротьбі за життя» (англ. «On the Origin of Species by Means of Natural Selection, or the Preservation of Favoured Races in the Struggle for Life», 1859) – наукова праця натураліста Ч. Дарвіна, опублікована 24.11.1859, в якій викладено теорію еволюції живої природи.

Іншомовні назви в основному тексті статті

Загальноприйняті назви та аббревіатури, наведені латинськими літерами, подають без українського еквіваленту. Якщо в українській мові наразі вже усталилося кирилізоване написання, воно вважається пріоритетним.

Наприклад:

Колірна модель СМУК побудована на принципі «віднімання» базових кольорів із білого.

У ході веб-серфінгу відбувається збір даних...

В основному тексті статті наведення еквіваленту українською мовою до іншомовних назв певних типів має особливості.

Наукові праці: назву зазначають лише українською мовою. Після неї в дужках можна навести назву мовою оригіналу (якщо автор статті вважає це за доцільне). Якщо праця не перекладена українською мовою, назву наводять лише мовою оригіналу.

Наприклад:

У 1880-х Ф. Ніцше написав праці: «Людське, занадто людське» (1880), «Весела наука» (1882), «Так казав Заратустра» (1883–1885), «Генеалогія моралі» (1887), «Сутінки богів» (1889) та ін.

У праці «Strategie komunikowania politycznego» (2008) М. Колчинського йдеться про управління політичними комунікаціями.

Сучасні іноземні ЗМІ, інформаційні агенції, українські газети, журнали, книги попередніх століть. Назви наводять двояко: тільки мовою оригіналу та мовою оригіналу з українським еквівалентом.

Тільки мовою оригіналу наводять назву іноземного медійника або назву українського друкованого продукту, що має відмінне від сучасного написання (внаслідок уживання літер ь, ъ, ѓ та ін.), якщо оригінальна назва є гіперпосиланням на предметну статтю, де в дефініції подано її переклад або транслітерацію сучасною українською мовою.

Якщо оригінальна назва не є гіперпосиланням на предметну статтю, то після назви іноземного медійника або назви українського друкованого продукту попередніх століть додають у дужках відповідну назву сучасною українською.

Наприклад:

Відомими бізнес-журналістами є Е. Портер із «*The New York Times*», Т. Харфорд із «*Financial Times*», П. Хлебніков із «*Forbes*» та ін.

Великий вплив на формування громадської думки має щоденна загальнонімецька газета «*Frankfurter Allgemeine Zeitung*» («Франкфуртер Альгемайне Цайтунг»).

Перший етап у виданні альманахів припадає на 1830–1840-ві рр.: на Наддніпрянській Україні, коли внаслідок «Цензурного уставу» 1826 унеможливлено видання українськомовної періодики, вийшов «Українській альманахъ» (Харків, 1831). Відтак побачили світ «Утренняя звезда» (Харків, 1833), «Кіевлянинъ» (Київ, 1840–1841; Москва, 1850), «Ластовка» (Санкт-Петербург, 1941), «Молодикъ» (Харків, 1843–1844; Санкт-Петербург, 1844). На Західній Україні перший альманах – «Русалка Днѣстровая» (Будим, 1837); опісля – «Вѣнок русинамъ на обжинки» (Відень, 1846–1847).

Пісні: назву зазначають мовою оригіналу. Після неї в дужках можна зазначити назву українською (якщо пісня є романсом, баладою або музичною новелою і якщо автор статті вважає це за доцільне).

Наприклад:

Сьомий альбом гурту «*Out of Time*», випущений у березні 1991, здобув світову популярність.

Музично-сценічні твори (опера, балет, мюзикл): назву подають українською мовою, після неї в дужках – назву мовою оригіналу (якщо немає повного збігу в написанні, як-от опера «Садко»).

Симфонічні твори, інша класична музика: назви зазначають лише українською мовою.

Живопис, скульптура: назви зазначають лише українською мовою. Якщо існує кілька відомих назв одного й того самого твору, то в дужках зазначають назву мовою оригіналу.

Фільми: назву зазначають лише українською мовою. Якщо у прокаті країни-виробника фільм мав відмінну за змістом назву, то її подають мовою оригіналу в дужках після української.

Архітектура: назву споруди або ансамблю зазначають спочатку українською мовою, після неї у дужках – мовою оригіналу. Якщо мова оригіналу не входить до згаданого переліку мов, то назву об'єкта зазначають англійською мовою – найпопулярнішою з мов ООН.

Наприклад:

Саграда Фамілія (Sagrada Familia).

Велика китайська стіна (Great Wall of China).

Літературні твори: назву подають українською мовою, далі в дужках – мовою оригіналу. Якщо мова назви твору не збігається з мовою самого твору («Contra spem spero!»), назву подають в оригіналі.

ВИМОГИ ДО СКЛАДАННЯ ТЕКСТУ СТАТТІ Е-ВУЕ

Загальні вимоги

Складання провадять за принципом однаковості: написання термінів, назв, імен, умовних скорочень, одиниць величин повинні бути уніфікованими у всьому виданні.

У складанні не повинні траплятися пропуски або повтори елементів.

Не дозволяється замінити певні знаки іншими, зовні подібними. Наприклад: апостроф ' на лапки »; римську цифру V на букву У; знак копірайту © на комерційне at @, тире – на дефіс - тощо.

Текст складають без абзацних відступів.

Знаки

Пунктуаційні знаки ! ? () [] « » : ... ; ,

Не слід робити проміжок після слова чи формули перед пунктуаційним знаком (крапкою, двокрапкою, комою, крапкою з комою, знаком оклику, знаком питання, лапками, дужкою).

Наприклад: Ти знаєш, що ти – людина?

Ти знаєш про це, чи ні?

(В. Симоненко)

Якщо перед лапками або дужкою була потреба поставити розділовий знак (крапку, знак оклику чи питання), то «ззовні», у кінці речення, крапку вже не ставлять.

Наприклад: «Боже ж мій! – думаю. – Що мені діяти на світі? Хоч би мені або вкрасти де абощо, чи не розжився б я хоч трохи?» Як почав, як почав так думати. «А що ж? украду!» От, надумавшись, приходжу до свого господаря...

(П. Куліш)

Лапки і дужки від поставлених у них слів проміжком не відбивають. При формульному складанні запис всередині дужок також не відбивають.

Наприклад: «Згадаймо хоча б своєрідний „гуманізм чи то „Руської Правди” (де була кара за образу людської гідності), чи „Поученіє” Мономаха („винний чи невинний – не убивайте”!), гуманізм, що на три-чотири століття випередив західноєвропейський».

(Є. Маланюк).

Дужки, що стоять одна за одною, складають без проміжку.

Наприклад: Твори періоду «трьох літ» (а серед них «Сон» (1844), «Кавказ» (1845), «І мертвим, і живим...» (1845), «Великий льох» (1845)) – це свідчення Шевченкових роздумів про історію України.

Квадратні дужки, за допомогою яких вказують на пропуск у тексті, відбивають проміжком від попереднього та наступного слів.

Наприклад: «Він народ [...] гуртував, збирав до купи і єднав у один великий український народ».

(Б. Лепкий)

Дефіс і тире

Дефіс складають:

- як знак переносу;
- у деяких скороченнях;
- у словах, що пишуться через дефіс;
- між числами, що позначають приблизні кількісні показники.

Наприклад: І. Нечуй-Левицький; П-подібний, α -промені; жовто-блакитний; теле- і радіопередачі; 3-4.

Дефіс від попереднього і наступного слів або чисел не відбивають, крім окремих випадків:

Наприклад: Фізико-математичний; Т-подібний; з 6-річного віку.

Але: аудіо- та відеоматеріали.

Тире поділяється на коротке і довге.

Коротке (півкегельне) тире складають:

- як знак мінуса;
- між цифрами та словами при позначенні точно відомих інтервалів.

Наприклад: $87-5=82$; 1925–1928.

Довге (кегельне) тире складають:

- у таблицях і виводах на позначення браку певних даних;
- у покажчиках на позначення повтору слів;
- у складних і простих реченнях як відповідний розділовий знак.

Наприклад: За мною – кучугурами – розлуки – час самовтрат...

(В. Стус)

Довге тире зазвичай відбивають проміжком від слів і цифр. Не відбивають цей знак після коми і крапки.

Наприклад: Митець і мислитель Олександр Архипенко писав: «Там, де є зміни, є життя.»

Математичні, фізичні та нумераційні знаки

Знаки градуса за шкалою Цельсія °С, процента % відбивають від попередньої цифри.

Наприклад: 100 С, 67 %.

Надрядкові знаки градуса °, мінути , секунди від попередньої цифри не відбивають.

Наприклад: 23°; 34'; 45''.

Знаки номера №, параграфа §, відбивають проміжком від наступних цифр.

Наприклад: № 4; § 2.

Інші знаки

Спеціальні знаки, що відділяють основу слова від змінної його частини, не слід одбивати проміжком ні від попередніх, ні від наступних знаків. Решту словникових знаків одбивають міжслівним проміжком.

Наприклад: папка, -и, д. і м. -ці, р. мн. -пок

Числа, подані цифрами та словами

Усі числа зазвичай складають цифрами. Їх представляють словесно в разі, якщо відповідний числівник стоїть у формі непрямого відмінка.

Наприклад: 2 книжки, 3 кг; 5 см. Сьома картина.

Інтервал між числами

Інтервал між числами позначають такими способами:

- дефісом (якщо потрібно передати неточне, приблизне значення);
- коротким тире (якщо йдеться про точно окреслені значення);
- за допомогою прийменників «від» і «до».

Знаки дефіса і короткого тире від цифр не відбивають.

Наприклад: 7-11; 6-9.

Проміжки між роками окреслюють так: між датами ставлять коротке тире, не відбиваючи його з обох боків проміжками. У другій даті не можна скорочувати цифри, що позначають століття.

Наприклад: 1914–1961; 1929–1930-ті (в останньому прикладі йдеться про окремий рік і все наступне десятиліття).

Момент часу

Тривалість певного періоду зазначається послідовно: години, хвилини, секунди, причому кому між ними не ставлять:

Наприклад: Експеримент тривав 20 год. 45 хв. 10 с.

Точний момент часу описують скорочено тільки цифрами, між якими ставлять двокрапки.

Наприклад: 20:45:10.

Століття позначають арабськими цифрами.

Наприклад: 17 ст.; 19 ст.

Скорочення у числах

Після скорочень млн, млрд крапка не потрібна. Ці скорочення використовують замість нулів у круглих числах:

Наприклад: 25 млн примірників. 10 млрд зірок.

Порядкові та дробові числівники

Щоб зазначити відмінкове закінчення порядкового числівника, позначеного арабськими цифрами, через дефіс до нього складають одну або дві кінцеві літери. Одну літеру, якщо передостанній звук відмінкового закінчення голосний; дві – якщо приголосний.

Наприклад: 1930-х (від тридцятих), 1930-ті (тридцяті).

Десяткові частини у дробах відокремлюють комою, а не крапкою.

Наприклад: 0,9 книжки на душу населення.

Скорочення

Скорочення розд., гл., п., с., табл., рис. від слів «розділ», «глава», «пункт», «сторінка», «таблиця», «рисунок» вживають тільки з цифрами або літерами. Ця вимога не стосується скорочень див. та порів. від слів «дивись» та «порівняй».

Після зазначених скорочень ставлять крапку.

Наприклад: У розд. 3; відповідно до п. 4 гл. 11; с. 79–86.

Щоб наочно простежити особливості рубрикації аналізованих газет, див. наведені у кінці підручника додатки.

Після чисел, що позначають дати, перед скороченнями слів «століття», «тисячоліття» роблять проміжок, а після скорочень ставлять крапку.

Наприклад: 17 ст.; 2 тис. до н. е.

Скорочення виразів «таке інше», «так званий», «нашої ери», «до нашої ери» складають із проміжком.

Не слід уживати скорочення у випадках, якщо наступним є узгоджене з ним слово.

Наприклад: Т. ін.; т. зв., до н. е. М. Коцюбинський, В. Стефаник та інші новелісти (а не «та ін. новелісти!»).

Прізвище з повними ініціалами у бібліографії складають із двома проміжками – між іменем та іменем по батькові, між іменем по батькові та прізвищем. У тілі статті подають прізвище з одним ініціалом.

Наприклад: Нечитайло В. А., Кучерява Л. Ф. Ботаніка. Вищі рослини. Київ, 2000.

Т. Шевченко; І. Франко.

Юридичні аспекти проблеми комунікаційної агресії вивчали Г. Горшенков, О. Напиральська.

Після скорочень назв грошових одиниць крапка не потрібна, якщо вони утворені за принципом стягнення, і крапка ставиться, якщо скорочення утворене шляхом відсікання частини слова.

Наприклад: дол. – долар; грн – гривня; крб – карбованець; руб. – рубль.

25 млрд дол.; 750 грн.

Скорочення можуть зазначатися за допомогою:

– дефіса (при вилученні серединної частини слова; скороченні слова, що пишеться через дефіс; якщо похідний складений прикметник скорочується так, як і словосполучення, від якого він утворений);

– навіскісною рисою (при пропусках прийменників «на», «по» та ін.; при скороченнях до однієї літери частин складного слова, що пишеться через дефіс).

Наприклад: вид-во; обл.-вид. арк.; мф/кас (магнітна фонограма на касеті); с.-г. (сільськогосподарський, але с. г. – сільське господарство); а/с.

Цитати

Правопис цитати

Орфографію та пунктуацію у цитаті здебільшого пристосовують до чинного правопису.

Цитата може починатися як із великої, так і з малої літери.

З великої літери розпочинають цитату, якщо:

– її уводять всередині речення після двокрапки, і вона розпочинається з великої літери в цитованому джерелі;

– з неї розпочинають речення. У цьому випадку цитата розпочинається з великої літери, навіть якщо у ній пропущені перші слова.

З малої літери розпочинають цитату, якщо:

– її вводять усередині речення і вона розпочинається з малої літери в цитованому джерелі;

– вона органічно входить у структуру основного речення і перед нею не ставлять двокрапку. Таким чином уводять цитату, навіть якщо у цитованому джерелі вони розпочинаються з великої літери (власні назви, зрозуміло, зберігають написання з великої літери).

Цитату слід брати в лапки, якщо вона розташовується всередині основного тексту. Лапки не ставлять при віршованих цитатах.

Купюри в цитатах

Цитати можна подавати як дослівно, так і скорочено. Купюри в цитатах позначають так:

– трьома крапками ... – якщо пропущене одне слово чи кілька слів;

– трьома крапками у квадратних дужках [...] – якщо пропущене ціле речення.

Наприклад: Б. Грінченко до Ф. Вовка писав про свої видання: «... Діло се мені дуже дороге і на мою думку сього тепер дуже треба... Як я починав його, то думав, що діло се зустріне симпатію від усіх свідомих українців. Як же я помилявся тяжко! Тільки небагато... людей справді прихильним оком глянули на се, а інші всі або глузували або ворогували. [...] І через се перші роки книжки майже не продавалися... Додайте до сього цензурні заборони раз у раз і те, що в Чернігові трудно

й дорого видавати книжки, і Ви зрозумієте, що перший час мені дуже скрутно було. Аж тепер уже трохи полегшало, і є надія, що се діло виросте в щось більше, коли не стріне його якесь несподіване лихо».

Пропуски слів у кінці або на початку абзацу в багатоабзацній цитаті позначають трьома крапками.

Таблиці та виводи

Боковик

Графу над боковиком не варто залишати порожньою її слід заповнити формулюванням, що узагальнює зміст заголовків рядків.

Наприклад:

№ пор.	Заголовок боковика
1.	Заголовок
2.	Заголовок

Однорядкові записи боковика складають без абзацного відступу.

Наприклад:

Види українських історичних пісень	
Пісні з доби козаччини 15–18 ст.	
Пісні друг. пол. 17–18 ст.	

Якщо в боковикі таблиці містяться виключно цифри, то їх складають із вирівнюванням посередині.

Наприклад:

Рік	Хліба, т	М'яса, т	Молока, т
1925			
1926			
1927			

У таблиці однорядні заголовки боковика складають з великої літери, за винятком записів, що завжди пишуться з малої літери (фізичні величини, математичні символи тощо).

У багатоярусних заголовках перший рядок складають з великої літери, а наступні – або з великої, якщо вони граматично не підпорядковані верхньому запису; або з малої, якщо є граматична підпорядкованість. У другому випадку після верхнього заголовка ставлять двокрапку.

У виводі однорядкові заголовки боковика складають як з великої літери, так і з малої. З великої, якщо заголовки боковика не продовжують попередню фразу і не утворюють з нею синтаксичну єдність. З малої літери, якщо вони синтаксично підпорядковані останньому реченню в тексті, після якого й подається вивід.

У заголовках боковика таблиці / виводу слід уникати багатослів'я та повторів – формулювання повинні бути лаконічними і точними.

Наприклад:

не слід

Види друкарського паперу	
Офсетний папір	
Газетний папір	
Картографічний папір	

потрібно

Друкарський папір	
Офсетний	
Газетний	
Картографічний	

Заголовки боковика зазвичай формулюють у н. в. одн. або мн. Однак можливі й форми непрямих відмінків, що зумовлюється словоформою заголовка над боковиком.

Заголовки граф

Заголовки граф не складають цілком великими літерами або у розрядку.

У таблиці заголовки граф бажано складати горизонтально. Якщо заголовки за обсягом великі, то їх можна скласти й вертикально, але тоді обов'язково всі заголовки граф таблиці, крім боковика та графи «Примітки». Ще менш бажані вертикальні заголовки у виводах. Отож, якщо заголовки у виводі великі за обсягом, насамперед потрібно спробувати скоротити формулювання.

Горизонтальні заголовки граф у таблиці та заголовки колонок у виводі вирівнюють посередині.

Наприклад:

Випуск видавничої продукції в Україні в 2016 році

Види видань	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Книги та брошури, у т. ч.	21330	48978,1
<i>українською мовою</i>	14900	34004,0
<i>російською мовою</i>	3964	12164,8

Види видань	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Автореферати дисертацій	6234	623,4
Книжкові образотворчі видання	1029	2811,7
Книжкові нотні видання	159	60,7
Книжкові картографічні видання	67	375,5
Книжкові дрібнодрукованні видання	636	1698,4

Вертикальні заголовки граф складають без абзацного відступу і включають прапорцем.

Наприклад:

Діяльність видавництва «Обрій» у 1980-х

Рік	Видань за назвами, друк. од.	Загальний наклад виданої продукції, тис. прим.	Українсько-мовних видань, к-сть назв	За-гальний наклад	Українсько-мовних видань, тис. прим.	Російськомовних видань, к-сть назв	Іншими мовами, к-сть назв	Підручників, к-сть назв	Посібників, к-сть назв	При- мітки

Однорядкові заголовки граф складають з великої літери.

Якщо графа багатоярусна, то заголовки у ній складають таким чином: у верхньому ярусі обов'язково з великої літери, а в наступних або з великої (якщо вони граматично не підпорядковані верхньому запису) або з малої (якщо є граматична підпорядкованість).

Наприклад:

Область	Видавництва, що випускають періодичні видання		Видавництва, що випускають книжкові видання	Видавництва, що випускають рекламні видання	Примітки
	газетні	журнальні			

Елементи запису в заголовку графи розташовують у такій послідовності:

- словесне формулювання;
- буквене позначення (якщо таке існує);
- одиниця виміру (для величин, що підлягають вимірюванню);
- вказівки щодо обмежень на кшталт «від», «до», «не більше», «не менше».

Наприклад:

Маса m, кг, не більше

Температура t, °C

Рівень інтелекту IQ, %

Між словесним формулюванням і буквеним позначенням кому не ставлять, а наступні елементи відмежовують один від одного комами.

Заголовки граф, а також текстові дані у графах, формулюють у н. в. одн. або мн. (якщо у таблиці текстові показники подані у формі множини або ж слово в однині не вживається).

Дані у графах

Текстові дані у графу вносять з великої літери. Крапку у кінці запису не ставлять. Усередині тексту даних можливі пунктуаційні знаки, які розставляють за правописними правилами.

Брак певних показників позначають у колонці одним зі способів:

- тире-прочерком (якщо дані взагалі не існують, тож і не можуть бути здобуті);
- трьома крапками ... або записом з великої літери «Немає даних», «Не виявл.», «Не дослід.» тощо (якщо здобути дані можливо, але укладачі таблиці ними не володіють).

Усі елементи на позначення відсутніх показників виключають посередині колонки.

При повторях певних текстових елементів, щоб їх не перескладати, використовують вираз «Те ж саме».

Якщо в одній графі наводять різнотипні одиниці (наприклад, виробнича площа друкарні; кількість її працівників; одиниць техніки тощо), то кожний запис вирівнюють посередині графи. При цьому до цифри додають одиниці величин (м²; чол.; мм; кг тощо).

Примітки до таблиць

Існує два різновиди приміток:

- примітки, винесені в окрему графу таблиці (рекомендуються у разі, якщо примітки потрібні до багатьох рядків; вони повинні бути лаконічними і не призводити до пустот у таблиці);
- примітки, складені під таблицею (доцільні, якщо примітки стосуються лише кількох рядків таблиці або окремих даних; можуть бути великі за обсягом).

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ЛІТЕРАТУРИ

Стаття е-ВУЕ завершується списком літератури, обсяг якого – до 10 позицій.

Бібліографія складається з кількох основних частин під заголовками:

- 1) Джерела – джерельна база, документи.
- 2) Праці або Твори – праці або твори, що становлять наукову або творчу спадщину особи, якій присвячено енциклопедичну статтю.
- 3) Бібліографія – бібліографічні покажчики праць цієї особи.
- 4) Література – література, присвячена особі, про яку йдеться.
- 5) Видання – у статтях про народний епос, літописи тощо – видання цих творів.

У бібліографії до біографічних статей про письменників спочатку подано їхні твори, при цьому насамперед – твори мовою оригіналу, а потім українські переклади (якщо вони є) та переклади іншими мовами, якщо немає українських.

Кожну з перелічених частин списку літератури укладають в хронологічному порядку. Усі позиції бібліографії, незалежно від мови видань, розташовують у хронологічній послідовності.

Джерела описують як розширене бібліографічне посилання (відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»).

Книжкові видання

Загальна схема для опису книжкових видань:

Прізвище І. Б. Назва видання. Місце видання : Видавництво, рік. Кількість сторінок. (Серія).

Наприклад:

Один автор.

Бурлюк Д. Д. Русские художники в Америке : Материалы по истории русского искусства 1917 – 1928. Нью-Йорк : Изд-во Марии Никифоровны Бурлюк, 1928. 47 с.

Два і більше авторів.

Азархін В. А., Горський В. С. Коперник. Бруно. Галілей. Київ : Наукова думка, 1974. 199 с.

Том багатотомного видання.

Енциклопедія історії України: у 10 т. Київ: Наукова думка, 2005. Т. 9. С. 36–37.

Закон.

Про видавничу справу: Закон України за станом на 20 берез. 2004 р. // Верховна Рада України. Київ: Парлам. вид-во, 2004. 17, [3] с. (Закони України)

Стандарт.

ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. Київ : Держспоживстандарт України, 2010. 16 с. (Інформація та документація).

Публікація – частина періодичного видання

Загальна схема для опису періодичних видань:

Прізвище І. Б. Назва статті (матеріалу) // Джерело, частиною якого є стаття (матеріал). Рік. Номер випуску (дата). Сторінки, на яких розміщена стаття (матеріал).

Наприклад

Дудник І. М., Борисюк О. А. Регіональна авіатранспортна система як форма територіальної організації авіаційного транспорту // Економічна та соціальна географія. 2012. Вип. 62. С. 147–155.

Електронна публікація

Загальна схема для опису електронного видання:

Прізвище І. П. Назва матеріалу // Назва ресурсу. Рік випуску (якщо є). Номер (якщо є). Режим доступу: _____ (дата звернення).

Наприклад

Берташ В. Пріоритети визначила громада // Голос України: електрон. версія газ. 2012. № 14 (5392). Режим доступу: <http://www.qolos.com.ua/userfiles/file/040812/040812-u.pdf> (дата звернення: 06. 08. 2012).

ОСНОВНІ СКОРОЧЕННЯ, ВЖИВАНІ В Е-ВУЕ

АзРСР – Азербайджанська Радянська Соціалістична Республіка
АБ – акціонерний банк (з назвою)
АДФ – аденозиндифосфорна кислота
АЕС – атомна електростанція
АМФ – аденозинмонофосфорна кислота
АНВШ України – Академія наук вищої школи України
АН СРСР – Академія наук Союзу Радянських Соціалістичних Республік
англ. – англійський (у прикладах)
АПК – агропромисловий комплекс
НАМН України – Національна академія медичних наук України
НАПН України – Національна академія педагогічних наук України
АР – автономна республіка
АТ – акціонерне товариство
АТФ – аденозинтрифосфорна кислота
БАД – біологічно активна добавка
балт. – балтійський (у прикладах)
БАР – біологічно активна речовина
БАС – біологічно активна сполука
бельг. – бельгійський (у прикладах)
болг. – болгарський (у прикладах)
БРСР – Білоруська Радянська Соціалістична Республіка
БСЭ – Велика радянська енциклопедія (рос. Большая советская энциклопедия)
БКУ – Бюджетний кодекс України
ВАК – Вища атестаційна комісія
ВАТ – відкрите акціонерне товариство
в. о. – виконувач обов'язків
ВВП – валовий внутрішній продукт
виш – вища школа
ВІА – вокально-інструментальний ансамбль
ВІЛ – вірус імунодефіциту людини
вірм. – вірменський (у прикладах)
ВКУ – Водний кодекс України
ВМС – військово-морські сили
ВМФ – військово-морський флот
ВНД – вища нервова діяльність
ВНП – валовий національний продукт
ВО – виробничі об'єднання
вул. – вулиця (в адресі)
ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я
ВПС – військово-повітряні сили

г. – гора (з назвою)
га – гектар
ГА ООН – Генеральна Асамблея ООН
ГЕС – гідроелектростанція
ГМО – генетично модифіковані організми
ГО – громадська організація (з назвою)
грн – гривня
див. – дивіться
ДНК – дезоксирибонуклеїнова кислота
ДТП – дорожньо-транспортна пригода
ДСТУ – Державний стандарт України
ЕКОСОП – Економічна і соціальна рада ООН
ЕОМ – електронна обчислювальна машина
ЄЕС – Європейське Економічне Співтовариство
ЄС – Європейський Союз
ЗАТ – закрите акціонерне товариство
ЗКУ – Земельний кодекс України
ЗМІ – засоби масової інформації
ЗОУНР – Західна область Української Народної Республіки
ЗУНР – Західноукраїнська Народна Республіка
зх. д. – західна довгота
ім. – імені (з назвою)
Інтерпол – Міжнародна організація кримінальної поліції
іРНК – інформаційна рибонуклеїнова кислота
ІЮПАК – Міжнародний союз теоретичної та прикладної хімії
КЗпПУ – Кодекс законів про працю України
ККД – коефіцієнт корисної дії
КНДР – Корейська Народно-Демократична Республіка
КНР – Китайська Народна Республіка
КПКУ – Кримінально-процесуальний кодекс України
крб – карбованець
КУпАП – Кодекс України про адміністративні правопорушення
лат. – латинський (в етимологічній зоні, у прикладах)
м. – місто (з назвою)
м. – море (Балтійське м., але море Лаптевих)
МАГАТЕ – Міжнародне агентство з атомної енергії
мал. – малюнок
МБРР – Міжнародний банк реконструкції та розвитку
МВФ – Міжнародний валютний фонд
МКФ – Міжнародний кінофестиваль (з назвою)
млн – мільйон
млрд – мільярд
МО – міжнародна одиниця
МОК – Міжнародний олімпійський комітет

МОП – Міжнародна організація праці
мРНК – матрична рибонуклеїнова кислота
н. е. – нашої ери
НАД – нікотинамідаденіндинуклеотид
НАДФ – нікотинамідаденіндинуклеотидфосфат
НАН України – Національна академія наук України
НАТО – Організація Північноатлантичного пакту
НБУ – Національний банк України
НДІ – науково-дослідний інститут
нім. – німецький (у прикладах)
НОК України – Національний олімпійський комітет України
НТШ – Наукове товариство імені Шевченка
о., о-ви – острів, острови (з назвою)
ОАЕ – Об'єднані Арабські Емірати
ОБСЄ – Організація з безпеки та співробітництва в Європі
оз. – озеро (з назвою)
ок. – океан (з назвою)
ООН – Організація Об'єднаних Націй
ОУН – Організація українських націоналістів
ПАР – Південно-Африканська Республіка
ПАТ – публічне акціонерне товариство
пд. ш. – південна широта
п-ів – півострів (з назвою)
пн. ш. – північна широта
пол. – польський (у прикладах)
пор. – порівняйте, порівняно
пос. – поселення (з назвою)
ПрАТ – приватне акціонерне товариство
р., рр. – річка, річки
РАН – Російська академія наук
рис. – рисунок
РЛС – радіолокаційна станція
РНК – рибонуклеїнова кислота
рРНК – рибосомальна рибонуклеїнова кислота
РРФСР – Російська Радянська Федеративна Соціалістична Республіка
р. т. – років тому
РФ – Російська Федерація
с. – село (з назвою)
с. – сторінка
св. – святий (з ім'ям)
СКУ – Сімейний кодекс України
смт – селище міського типу
СНД – Співдружність Незалежних Держав
СНІД – синдром набутого імунodefіциту
СОТ – Світова організація торгівлі

СОУ – стандарт організації України
СРСР – Союз Радянських Соціалістичних Республік
ст. – стаття
ст. – століття (з числом)
сх. – східний
сх. д. – східна довгота
США – Сполучені Штати Америки
t, t-ра – температура в °С
t кип. – температура кипіння в °С
t пл. – температура плавлення в °С
т – тонна
т – том, томи (з цифрою)
табл. – таблиця
ТБ – телебачення
Тв. – твори
т. зв. – так званий
ТЕС – теплова електростанція
ТЕЦ – теплоелектроцентрально
тис. – тисяча, тисячоліття (з числом)
ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю
ТПП України – Торгово-промислова палата України
трлн – трильйон (з числом)
тРНК – транспортна рибонуклеїнова кислота
ТУУ – технічні умови України
УНР – Українська Народна Республіка
УПА – Українська повстанська армія
УРЕ – Українська радянська енциклопедія
УРСР – Українська Радянська Соціалістична Республіка
УСРР – Українська Соціалістична Радянська Республіка
УФ – ультрафіолетовий
УЦР – Українська Центральна Рада
фр. – французький (у прикладах)
ФРН – Федеративна Республіка Німеччина
цАМФ – циклічна аденозинмонофосфорна кислота
ЦАР – Центрально-Африканська Республіка
ЦК – Центральний комітет
ЦКУ – Цивільний кодекс України
ЦНС – центральна нервова система
ЧАЕС – Чорнобильська атомна електростанція
ЧКУ – Червона книга України
шт. – штат (адміністративно-територіальна одиниця, з назвою)
ШКТ – шлунково-кишковий тракт
ЮНЕСКО – Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури
яп. – японський (у прикладах)

**Компоненти для утворення десяткових
кратних та частинних одиниць**

Множник	Префікс	Скорочення
10^1	дека	да
10^2	гекто	г
10^3	кіло	к
10^6	мега	М
10^9	гіга	Г
10^{12}	тера	Т
10^{15}	пета	П
10^{18}	екса	Е
10^{21}	зета	З
10^{24}	йота	Й
10^{-1}	деци	д
10^{-2}	санти	с
10^{-3}	мілі	м
10^{-6}	мікро	мк
10^{-9}	нано	н
10^{-12}	піко	п
10^{-15}	фемто	ф
10^{-18}	ато	а
10^{-21}	зепто	з
10^{-24}	йокто	й

ПРИКЛАДИ СТАТЕЙ

Біографічна стаття

Антисфен (грец. Αντισθενης, бл. 444 / 435 до н. е., Афіни – бл. 370 / 360 до н. е., Афіни) – давньогрецький філософ, засновник школи кініків, учень Горгія, послідовник Сократа.

Ім'я / Псевдонім	Антисфен
Рік народження	бл. 445 до н. е.
Місце народження	Афіни
Рік смерті	бл. 365 до н. е.
Місце смерті	Афіни
Напрями діяльності	філософ-кінік

ЗМІСТ

1. Життєпис.
2. Діяльність.
3. Праці.
4. Визнання.
5. Додатково.
6. Цитати.
7. Література.
8. Автор.

Життєпис

Антисфен народився бл. 445 до н. е. в м. *Афінах* у заможній аристократичній родині (за деякими джерелами – син афінського громадянина та рабині).

Риторіку опановував у софіста *Горгія*, у зрілому віці став учнем філософа *Сократа*.

Згодом заснував школу кініків, назва якої походить від назви пагорба Кіносарг у передмісті Афін. Тут було розташовано гімназію (гімнасій), де Антисфен викладав філософію учням із небагатих родин.

Сповідував аскетичний спосіб життя. Найбільшою чеснотою вважав добродієність, зневажав розкоші, визнавав за благо страждання.

Діяльність

Антисфен вніс сократівський принцип самообмеження в логіку та діалектику софістів. Софісти навчали діалогу, кінік Антисфен формував уміння спілкуватися із самим собою. Софісти будували парадокси на підміні понять, Антисфен – на логічному ригоризмі.

Першим витлумачив логос як категорію, котра пояснює, що є або чим буває той чи той предмет. Але заперечував можливість визначити предмет, оскільки суб'єкту не можна приписати відмінний від нього предикат. Саме тому, виступаючи проти платонівських ідей, заявляв, що бачить коня, але не його ідею, оскільки людиною сприймається конкретна річ, наділена якістю, але не сама якість.

Підійшов упритул до відкриття закону суперечностей, проте не сформулював його, бо ототожнював поняття «різне» і «суперечливе».

Відповідно до етики Сократа, стан щастя пов'язував із чеснотами. Шляхетність і доброчесність вважав нероздільними чеснотами. Наголошував, що закони держави і закони чесноти часто суперечать один одному.

Переконаував, що щасливе життя – насамперед вільне життя. Проте, щоб бути вільним, недостатньо бути не-рабом. Більшість політиків – вільних людей є рабами своїх потреб, прагнень, претензій на матеріальне благополуччя.

Єдиний спосіб стати щасливим і вільним – відмовитися від більшої частини своїх потреб, звести їх до наймізернішого рівня, досягти автаркії (самовдоволення).

Праці

Автор понад 70 робіт з етики, політики, теорії пізнання, філософії мови, риторики, літературної критики, а також сократичних діалогів, декламацій і діатриб проти різних осіб.

Відомими книгами Антисфена є такі:

- «Архелай», діалог про царську владу;
- «Аякс», декламація;
- «Геракл» (змальовано образ ідеального кініка, в алегоричній формі зображено його подвиги в ім'я людства);
- «Одіссей», декламація;
- Про природу».

Два ранні тексти «Аякс» та «Одіссей» збереглися повністю. Інші твори збереглися в уривках і переказах.

Фахівці зауважують на недбалому, розмовному стилі Антисфенових творів, вкрапленні вульгаризмів.

Визнання

Послідовники кініка Діоген і Кратет вважали, що в Елладі мало було філософів, котрі могли би дорівнятися до Антисфена за виваженістю, витримкою та непохитністю.

Праці Антисфена читав Цицерон. Діон Хрисостом використав діалог «Архелай» у «Царській промові». «Геракла» читали філософи Прокл і Фемистій, імператор Юліан.

Антисфена вважають творцем популярного згодом жанру протретики (умовляння) – заохочення до занять філософією.

Додатково

Антисфен сповідував монізм пантеїстичного характеру і твердив: на думку людей, існує безліч богів, по природі ж бог – один.

Рекомендував обмежувати освіту найнеобхіднішим. Хто досяг мудрості, той не повинен цікавитися науками, книгами, щоб його не відволікали сторонні речі і думки.

Цитати

Висловлювання про Антисфена

«За життя ти, Антисфене, був справжнім псом. Але не зубами кусав – словом уразливо дошкуляв...»

(Диоген Лаэртский «О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов», 1986).

«Антисфен був ще шляхетною фігурою з-поміж представників кіничної філософії. ... Був найвищою мірою освіченою та серйозною людиною»

(Г. В. Ф. Гегель «Лекції з історії філософії», 1816–1826).

Висловлювання Антисфена

У 6 книзі історії філософії Діогена Лаертського наводиться низка філософських сентенцій Антисфена, що звучать нині як афоризми:

– Держави гинуть тоді, коли перестають відрізняти поганих людей від добрих.

– Найнеобхідніша наука – наука забувати непотрібне.

– Не нехтуй ворогами: вони перші помічають твої хиби.

– Робити добре та чути погане – доля царів.

– Справедливу людину цінуй більше, ніж рідну.

– Щоб бути щасливим, достатньо бути добродішним.

Література

1. Нахов И. М. Киническая литература. Москва : Главная редакция восточной литературы изд-ва «Наука», 1981. 303 с.

2. Диоген Лаэртский О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов. Перевод с древнегреческого М. Л. Гаспарова. Москва : Мысль, 1986. 576 с.

В. Е. Туренко

СТАТТЯ ПРО ПОНЯТТЯ / ТЕРМІН

Авторська програма на телебаченні – телевізійна програма, концептуально розроблена та реалізована як авторський проект – від оригінального задуму до керівництва та контролю на всіх етапах колективного програмно-телевізійного виробництва.

ЗМІСТ

1. Історична довідка.
2. Характеристика:
 - Класифікація.*
 - Змістові особливості.*
 - Особливості структури.*
 - Мовностильові особливості.*
3. Значення.
4. Література.
5. Автор.

Історична довідка

Авторське телебачення в СРСР почало формуватися в період перебудови (1985–1991). У цей час постали телевізійні проекти В. Лістьява, О. Любімова, К. Прошутинської, В. Познера.

Із початком незалежності України авторські телепроекти представили О. Герасим'юк, К. Гнатенко, М. Вересень, О. Ткаченко, Ю. Макаров та ін.

До розвитку цього телевізійного формату долучилися також І. Пелих, А. Куликов, Т. Щербатюк, Т. Цимбал, А. Безулик, Д. Гордон, І. Ноябров та інші знані українські медіапостаті.

Характеристика

Класифікація

Розрізняють такі види авторських програм:

- інформаційно-аналітична («Факти тижня з Оксаною Соколовою», «ТСН тиждень» Алли Мазур);
- публіцистична («Шустер live» Савіка Шустера, «Люди. Hard Talk» Наталії Влащенко);
- розважально-ігрова («Світське життя з Катериною Осадчою», «Світ навиворіт з Дмитром Комаровим»).

Змістові особливості

В основі авторської телевізійної програми – оригінальний авторський задум. Тележурналіст, як неординарна постать, є автором віртуальної реальності.

Зміст випусків залежить від обраної теми і формату телепередачі, дотримання етичних стандартів журналістики.

В авторській програмі цінується нестандартна та компетентна інтерпретація фактів, що залежить від обізнаності й таланту автора, уміння оперативно реагувати на події, представляти героя, організувати дискусію, імпровізувати.

Особливості структури

Автор-ведучий є творцем концепції програми, яку втілює в телевізійний формат, котрий, на його думку, є оптимальним для представлення матеріалу, доцільним з огляду на завдання телекомпанії та запити аудиторії.

Авторська програма відрізняється оригінальною формою подання матеріалу, що дає змогу здебільшого в діалогічній формі донести до глядача позицію журналіста та учасників. Тяжіє до складної драматургії, насиченого відеоряду, нестандартних режисерських знахідок і прийомів монтажу. Великою мірою залежить від вербальної та невербальної поведінки ведучого.

Авторська програма зазвичай виходить системно та періодично, має постійний хронометраж і місце в ефірній сітці мовлення.

Мовностильові особливості

Стилістика авторської програми позначена виразною публіцистичністю, використанням тропів.

Авторська програма – синтетична форма медійного продукту, що може поєднувати різні жанри: журналістське розслідування, нарис, портрет, репортаж, есе тощо, наближатися до стилістики документального кіно.

Значення

Сучасні українські телеканали не відводять авторським телепрограмам великої частки ефіру через складність, відповідальність і ризикованість таких проектів.

Однак авторські телепрограми як приклад авторської журналістики привертають увагу масового глядача саме харизматичною постаттю ведучого. Вони активно формують громадську думку, електоральну поведінку, споживчі смаки.

Розвиненість таких проектів у національному телеефірі є свідченням демократичності суспільства, показником свободи слова.

Література

1. Шоріна А. Ю. Телебачення як комунікативне середовище для авторських програм // Вісник Дніпропетровського університету. Літературознавство. Журналістика. 2007. Вип. 1. С. 77–82.

2. Венгер І. Авторські програми в контексті комерційного телебачення // Теле- та радіожурналістика. 2014. Вип. 13. Режим доступу: <http://prima.franko.lviv.ua/faculty/jur/vypusk7/n13/tv13-23.pdf>

Ковтун Т. В.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ І ПОНЯТТЯ

Вікі-запит – елемент вікі-сторінки (мовою SMW-QL), що дає можливість виводити на цій сторінці інформацію з інших вікі-сторінок, які задовольняють умови цього запиту, тобто належать до зазначених у запиті категорій та містять семантичні властивості із значеннями, що задовольняють умови запиту (див. *Семантичні властивості вікі-сторінок*).

Запити на SMW-QL найчастіше вбудовуються в код Вікі-сторінки в такій формі:

```
{#{ask:Критерії вибору сторінок
|?Запитувана властивість
|інші параметри
}}
```

Наприклад:

```
{#{ask: [[Категорія:Місто]] | ?Кількість населення | ?Час створення }}
або
{#{ask:[[Категорія:Місто]] [[Населення: >1000000]]
|?Ім'я мера
|format=broadtable
}}
```

Вікі-категорія – множина вікі-сторінок або файлів, об'єднаних за певними принципами, приміром, за спільною тематикою або за способом побудови. Приклади категорій: «Спортсмени України», «Сторінки із семантичною розміткою», «Хімічні науки», «Сторінки з паперової версії ВУЕ». Це один з елементів розмітки більшості вікі-сторінок e-VUE.

Кожній вікі-категорії XXX на вікі-ресурсі відповідає окрема службова сторінка з ім'ям «Категорія: XXX», на якій описано цю категорію. Переглядаючи таку сторінку, можна побачити підкатегорії, надкатегорії та віднесені до цієї категорії вікі-сторінки.

Кожна вікі-сторінка може бути віднесена до довільної кількості категорій, причому ці категорії можуть бути взаємопов'язаними ієрархічними зв'язками.

У Вікі може використовуватися довільна кількість класифікаторів. Кожна сторінка вікі-ресурсу може бути віднесена до однієї чи кількох категорій будь-якого з класифікаторів (залежно від специфіки самого класифікатора).

Можуть використовуватися як стандартні класифікатори, наприклад УДК, так і побудовані для вікі-ресурсу e-ВУЕ.

Контент сторінки категорій містить відсортований за алфавітом список статей Вікі, що належать до цієї категорії. На сторінках категорій сортування відбувається автоматично, а на вікі-сторінках енциклопедичних статей категорії розташовуються в порядку проходження відповідних тегів.

Щоб віднести вікі-сторінку до певної категорії, потрібно додати в її контент такий код:

```
[[Категорія:Назва категорії]].
```

Наприклад:

```
[[Категорія:Персоналії]]
```

```
[[Категорія:Українські дослідники]]
```

Вікі-проект – інтернет-ресурс, який працює на програмному забезпеченні, що підтримує вікі-технологію (приміром, на MediaWiki). У вікі-проектах зазвичай передбачений вільний доступ до матеріалів: користувачі можуть не тільки їх читати, а й додавати та редагувати. Серед вікі-проектів: e-ВУЕ, енциклопедія «Вікіпедія» та ін.

Вікі-розмітка – мова розмітки, яка використовується для представлення тексту на вікі-сторінках. Складається із спеціальних символів (зірочка, апостроф, знак «дорівнює» та ін.), які дають змогу задавати елементам вікі-сторінок форматування (колір, накреслення шрифту), створювати рубрикацію, додавати мультимедійні елементи та гіперпосилання тощо. Приміром, у коді сторінки:

- жирний шрифт позначається символами “**”** на початку і в кінці тексту;

- курсив – звичайними лапками на початку і в кінці тексту;

- підзаголовки – парною кількістю знаків “**”**, наприклад, “**== Другий розділ ==**” – заголовок другого рівня;

- посилання на іншу сторінку вікі-ресурсу – ім’я цієї сторінки у подвійних прямокутних дужках, приміром, [[Глушков_В_П]].

У разі використання плагіна Semantic MediaWiki, вікі-розмітка, крім зазначених символів, може містити також семантичні властивості сторінок.

Вікі-сторінка – будь-яка сторінка вікі-ресурсу. Вона має унікальне ім’я. У проекті e-ВУЕ всі сторінки з енциклопедичними статтями, що описують ті чи ті гасла, є вікі-сторінками.

З огляду на конкретну тематику, вікі-сторінка може належати до певної вікі-категорії, тобто входити до списку сторінок подібної тематики. Вікі-сторінка може належати одночасно до кількох вікі-категорій.

Вікі-шаблон – елемент вікі-сторінки, що може містити як елементи форматування (лінійки, рамки, колірне та шрифтове оформлення тощо), так і контент (таблиці, текст, мультимедійні елементи). Вікі-шаблон призначений для того, щоб використовувати його на різних вікі-сторінках для уніфікованого оформлення однотипних даних. Кожна вікі-сторінка може містити довільну кількість шаблонів.

Із кожним шаблоном пов'язана спеціальна вікі-сторінка, вміст яких призначено для включення (вбудовування) в інші сторінки. Назві шаблону передує слово «Template:», яке відносить шаблон до простору імен «Template».

Шаблони у вікі-ресурсах часто застосовуються для того, щоб використовувати у вікі-статтях складну розмітку, приховуючи при цьому деталі реалізації.

Шаблони дають змогу уніфіковано оформлювати однотипні відомості однакового типу на різних сторінках. Приміром, шаблон «Науковець» містить основні відомості про персоналії, пов'язані з науковими дослідженнями.

Наприклад, найбільш важливі дані про персоналію зручно подавати як уніфіковану таблицю-анотацію:

Ім'я / Псевдонім	
Дата народження	
Місце народження	
Дата смерті	
Місце смерті	
Місце поховання	
Alma mater	
Напрями діяльності	
Персональний веб-сайт	

Тому доцільно оформити таку таблицю як шаблон, а відтак застосувати цей шаблон у всіх статтях е-ВУЕ з біографістики:

```
{ {Персоналія1
|Ім'я / Псевдонім=
|Дата народження=
|Місце народження=
|Дата смерті=
|Місце смерті=
```

```
|Місце поховання=  
|Alma mater=  
|Напрями діяльності=  
|Персональний веб-сайт=  
}}
```

Якщо виникає потреба, вікі-шаблони можна редагувати, але це мають право робити тільки уповноважені, зокрема, співробітник, який розробляє систему категорій, типи сторінок, типи зв'язків між сторінками. Зміни у вікі-шаблоні призводять до відповідних змін у всіх вікі-сторінках, де використано цей шаблон.

Якщо у статті йдеться про наразі живу особу, то використовують інший шаблон (з іншим іменем та іншими елементами):

```
{{Персоналія2  
|Ім'я / Псевдонім=  
|Дата народження=  
|Місце народження=  
|Місце проживання=  
|Alma mater=  
|Напрями діяльності=  
|Персональний веб-сайт=  
}}
```

Гіперпосилання у Вікі – посилання з однієї статті на іншу без формалізації семантики цього гіперпосилання. Для реалізації гіперпосилань достатньо можливостей базового MediaWiki.

Текст сторінки може містити посилання як на зовнішні інформаційні ресурси (веб-сайти, сторінки інших вікі-ресурсів тощо), так і на інші сторінки даного вікі-ресурсу. Натиснувши на таке посилання, можна перейти до перегляду обраного ресурсу.

У MediaWiki передбачені посилання п'ятьох типів:

- 1) внутрішні посилання на інші сторінки вікі;
- 2) зовнішні посилання на інші веб-сайти;
- 3) зовнішні посилання на внутрішні сторінки вікі;
- 4) інтервікі-посилання на інші веб-сайти, попередньо зареєстровані у вікі;
- 5) міжмовні посилання на інші веб-сайти, попередньо зареєстровані як іншомовні версії даного вікі-проекту.

Щоб послатися на іншу сторінку вікі-ресурсу, потрібно додати у відповідному місці ім'я цієї сторінки у подвійних прямокутних дужках: [[XXX]]. Найпростіше зробити це за допомогою відповідної кнопки панелі редагування коду сторінки. Посилання виділятиметься у тексті іншим кольором. Після збереження сторінки посилання візуалізується:

посилання червоного кольору – сторінка, на яку посилаються, не існує; синього – посилання працює.

У семантичному MediaWiki можна використовувати більш ефективний вид гіперпосилань, при якому зазначається не тільки вікі-сторінка, на яку слід перейти, а й семантика цього переходу (див. *Семантичні властивості вікі-сторінок*). Наприклад, зазначається, що вікі-сторінка «Київ» описує місце народження особи, про яку йдеться на поточній вікі-сторінці, або місце її діяльності.

Інформаційний об'єкт (ІО) – інформаційна модель об'єкта певної предметної області (ПрО), що описує структуру, атрибути, обмеження цілісності, поведінку цього об'єкта. У семантичному пошуку ІО – це інформація, яку користувач отримує в результаті пошуку.

У е-ВУЕ ІО – це гасло та пов'язана з ним стаття.

Кожен ІО однозначно ідентифікується унікальним гаслом та має такі властивості:

- автор;
- контент;
- рубрикація;
- категорії різних рівнів;
- гіперпосилання на інші статті е-ВУЕ;
- шаблон, що застосовується в оформленні статті;
- семантичні зв'язки з іншими статтями е-ВУЕ (тільки для Semantic MediaWiki).

Категорія е-ВУЕ – елемент паспорту статті е-ВУЕ, який співвідносить статтю з елементами класифікаторів галузей знань та вказує на її належність до певної предметної області (ПрО). Категорії багаторівневі.

Наприклад, у межах галузі знань «Соціальні комунікації»:

Категорія 1 рівня	Категорії 2 рівня	Категорії 3 рівня	Категорії 4 рівня
Соціальні комунікації	Документознавство, архівознавство	Документознавство	–
		Архівознавство	–
	Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство	Книгознавство	–
		Бібліотекознавство	–
		Бібліографознавство	–

Категорія 1 рівня	Категорії 2 рівня	Категорії 3 рівня	Категорії 4 рівня
Соціальні комунікації	Теорія та історія журналістики	Теорія журналістики	–
		Історія журналістики	–
	Теорія та історія видавничої справи та редагування	Теорія та історія видавничої справи	Теорія видавничої справи
			Історія видавничої справи
		Теорія та історія редагування	Теорія редагування
			Історія редагування
	Прикладні соціально-комунікаційні технології	–	–
Соціальна інформатика	–	–	

Прототип вікі-сторінки – вікі-сторінка, яка служить основою для створення вікі-сторінок, що належать до певної групи (вікі-категорії або типу ІО).

Прототип вікі-сторінки може містити:

- 1) типову рубрикацію статей відповідної тематики;
- 2) основні елементи форматування (наприклад, оформлення ілюстрацій, таблиць тощо);
- 3) вікі-категорії;
- 4) типи інформаційних об'єктів (ІО);
- 5) вікі-шаблони;
- 6) рекомендації для авторів та редакторів тощо.

Елементи конкретного прототипу зумовлюються його тематичною та структурною специфікою. При потребі певні з них можна видаляти, редагувати, удосконалюючи тощо.

Прототип не тільки визначає змістову структуру, композицію, шрифтове оформлення статей певної тематики, а й надає авторам і редакторам

е-ВУЕ службову інформацію, наприклад, вимоги та рекомендації: «Рубрика є обов’язковою. Обсяг – не менше 500 символів» або «Доцільно зазначити прізвища авторів винаходу та послатися на сторінки із статтями про них». Тож прототипи є власне редакційними розробками, до яких не мають доступу читачі.

Прототип забезпечує уніфікацію статей, написаних різними авторами за однотипною тематикою (наприклад, вид спорту, музичний гурт, видавництво, біографічна стаття), а також спрощує сприйняття однотипних статей користувачами.

Наприклад, прототип вікі-сторінки «Стаття про іноземне книжкове видавництво» містить такі основні елементи:

- 1) вікі-шаблон з анотацією-таблицею;
- 2) рубрикацію статті та коментарі до неї;
- 3) категорії:
 - першого рівня – соціальні комунікації;
 - другого рівня – теорія та історія видавничої справи та редагування;
 - третього рівня – теорія та історія видавничої справи;
 - четвертого рівня – історія видавничої справи.
- 4) Тип Ю: Підприємство в медіасфері. Підтип: Книжкове видавництво.

Щоб створити прототип вікі-сторінки «Стаття про іноземне книжкове видавництво», потрібно ввести такий код:

Назва видавництва	
Логотип	
Рік заснування (Період діяльності)	
Розташування (країна, місто)	
Форма власності	
Веб-сайт	

=Гасло – дефініція=

У визначенні навести дані: стисла класифікаційна характеристика видавництва (велике, середнє, мале; універсальне, спеціалізоване, вузько-спеціалізоване; форма власності); країна; рік заснування (період діяльності).

=Історична довідка=

==Заснування==

Де, коли і ким було засновано; початкова назва.

==Етапи розвитку ==

Періоди інтенсивного розвитку і занепаду. Персоналії, які очолювали і співпрацювали з видавництвом. Знакові проекти. Зміни назви, якщо були.

=Характеристика=

==Спеціалізація==

За тематикою: універсальне, спеціалізоване, вузькоспеціалізоване. За аудиторією: дитяча література, для молоді та ін. За цільовим призначенням продукції: художньо-літературні видання, навчальна література тощо.

==Структура==

Підрозділи, представництва.

==Книжкові серії==

Характеристика відомих серій (обсяг – не більше 600 знаків).

==Постаті==

Автори, редактори, художники, фотографи, що співпрацюють із видавництвом.

=N та Україна=

Рубрика є обов'язковою. Зазначити, які книги іноземного видавництва перевидано в Україні; українські видавці цих книг; перекладачі. Обсяг – не менше 400 знаків.

=Значення=

=Додатково=

Ця рубрика не є обов'язковою. Цікаві факти / ілюстрації / аудіо-, відеоролики.

=Цитати=

Ця рубрика не є обов'язковою. Цитати критиків, авторів, читачів та ін. про видавництво, його роль у культурі, якість книг тощо.

=Література=

Ця рубрика є бажаною. Не більше 10 літературних джерел.

=категорії та типи інформаційних об'єктів=

Інформація до цього розділу буде зібрана з усіх елементів сторінки з розміткою “категорія” у порядку їх появи у контенті сторінки.

[[категорія:соціальні комунікації]]

[[категорія:теорія та історія видавничої справи та редагування]]

[[категорія:теорія та історія видавничої справи]]

[[категорія:історія видавничої справи]]

[[категорія:Підприємство в медіасфері]]

[[категорія:Книжкове видавництво]]

Надалі автори (редактори) статей замінятимуть текст коментарів відповідним контентом і зберігатимуть сторінки під новими іменами, приріом,. Langenscheidt або Pearson-Longman.

Семантичні властивості вікі-сторінок – це властивості, які має інформаційний об’єкт (ІО). Значеннями таких властивостей можуть бути інші сторінки або дані.

Семантичні властивості використовуються для того, щоб позначати такі посилання на інші вікі-сторінки, що мають певне змістове навантаження. Наприклад, вікі-сторінка «Київ» може мати семантичну властивість «є столицею», яка відсилає до сторінки «Україна».

Кожна властивість має тип, назву і значення, а також власну вікі-сторінку в спеціальному просторі імен. Ця сторінка використовується для того, щоб задавати тип властивості, визначати її місце в ієрархії властивостей, а також документувати те, як цю властивість необхідно використовувати.

Властивості можуть бути різних типів, і саме ці типи визначають порядок операцій, що можуть виконуватися зі значенням властивостей, наприклад, сортування і порівняння. SMW підтримує 15 типів властивостей типу: Число, Рядок, Дата, Географічні координати тощо.

У текст вікі-сторінки семантична властивість вставляється у форматі:

[[ім'я властивості::значення властивості | що виводити на екран]].

Семантичні властивості використовуються для прив'язування даних до вікі-сторінок.

Приміром, якщо потрібно додати на вікі-сторінку про Леонардо да Вінчі інформацію про те, що він був мешканцем Італії, досить додати в текст статті про нього конструкцію [[країна:Італія]].

Семантичні властивості дають змогу будувати семантичні вікі-запити (запити, вбудовані у текст сторінки мовою вікі-розмітки), результати яких автоматично вставляються у ті вікі-сторінки, де міститься запит. Приміром, на сторінку «Україна» можна додати запит, який виводитиме на екран перелік усіх міст-мільйонників України.

Спеціальна вікі-сторінка – сторінка вікі-ресурсу, яка має спеціальне призначення та використовує окремий простір імен (це забезпечує від сплутування спеціальних вікі-сторінок зі звичайними вікі-сторінками).

До спеціальних вікі-сторінок належать:

- сторінки вікі-категорій;
- сторінки вікі-шаблонів;
- сторінки семантичних властивостей.

Типи та вміст спеціальних вікі-сторінок можна побачити через меню вікі-ресурсу. Доцільно надавати можливість бачити (але не редагувати) такі сторінки усім користувачам.

Тип ІО – група інформаційних об’єктів, що мають спільні властивості. ІО можуть бути згруповані за змістовою спорідненістю, походженням, формою існування, призначенням, часом виникнення тощо.

У проєкту e-BUE тип ІО – це група змістово споріднених статей e-BUE, наприклад: група статей про державних діячів; група статей про періодичні видання; група статей про музичні гурти тощо.

Типи ІО можуть перетинатися, оскільки той самий ІО може належати одночасно до кількох різних типів. Наприклад, персоналія може бути водночас письменником і державним діячем, тому стаття про неї співвідноситься з обома відповідними типами ІО. Багатокатегорійність зумовлена тим, що типологія ІО є не таксономією, а фолксономією – відображає не власне науковий підхід до класифікації ІО, а фіксує поширені уявлення користувачів.

Тому зазвичай виділяють такі типи ІО, які найвірогідніше можуть зацікавити користувачів, котрі не знають точних назв гасел або цікавляться кількома тематично близькими статтями.

Можливість здійснювати пошук за типом ІО спрощує навігацію по базі знань (БЗ), зокрема, e-BUE. Навігація по БЗ є успішною, якщо розроблена ієрархія типів ІО є основою для побудови складних запитів та сторінок-інтеграторів.

MediaWiki – вільне (безкоштовне) програмне забезпечення, на основі якого можуть функціонувати як окремі веб-сайти, так і групи веб-сайтів із мільйонною відвідуваністю. MediaWiki дає змогу, використовуючи вікі-розмітку, створювати вікі-сторінки та посилання між ними, а також шукати і проглядати ці сторінки.

MediaWiki використовує мову програмування PHP для обробки і відображення інформації, що зберігається у власній базі даних MySQL. Сторінки використовують формат wikitext MediaWiki.

Більшість додаткових можливостей на вікі-ресурсі досягається підключенням плагінів – програмного забезпечення, що надає необхідні функції. MediaWiki ліцензоване згідно із Загальною публічною ліцензією GNU (GPL).

Semantic MediaWiki (SMW) – плагін для MediaWiki, який дає змогу використовувати вікі-технологію як елемент системи управління знаннями.

SMW надає можливості:

- упорядковувати інформацію на вікі-ресурсі як у базі даних (БЗ);
- створювати та використовувати семантичні властивості вікі-сторінок;
- генерувати графіки, діаграми тощо на основі вікі-даних.

SMW працює з типізованими структурованими даними.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Видавничі стандарти

- ДСТУ 3017:2015. Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. – На заміну ДСТУ 3017–95; чинний від 2016–07–01.
- ДСТУ 3582:2013. Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). – На заміну ДСТУ 3582–97; чинний від 2014–01–01.
- ДСТУ 4419:2005. Інформація і документація. Документи аудіовізуальні. Терміни та визначення понять. – Вперше; чинний від 2006–01–07.
- ДСТУ 7093:2009. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами (ГОСТ 7.11–2004 (ИСО 832:1994), MOD; ISO 832:1994, MOD). – Зі скасуванням ГОСТ 7.11–78. – Чинний від 2010–04–01.
- ДСТУ 7157:2010. Інформація та документація. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості. – Вперше; чинний від 2010–07–01.
- ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання.
- ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1–2003, IDT). – Зі скасуванням ГОСТ 7.1–84, ГОСТ 7.16–79, ГОСТ 7.18–79, ГОСТ 7.34–81, ГОСТ 7.40–82; чинний від 2007–07–01.

Наукова, навчальна, довідкова література

- Гиленсон П. Г. Справочник художественного и технического редактирования / П. Г. Гиленсон. – М. : Книга, 1988. – 310 с.
- Захарченко А. П. Інтернет-медіа : інтеракт. навч. посіб / Артем Захарченко. – Тернопіль : Крок, 2014. – 198 с.
- Крайнікова Т. С. Коректура : підручник / Тетяна Крайнікова. – Київ : Наша культура і наука, 2005. – 252 с.
- Полковенко Т. В. Особливості редагування науково-популярних текстів для публікації в мережі інтернет / Т. В. Полковенко // Інтегровані комунікації. – Вип. 1. – К., 2016. – С. 66–71.
- Посібник з верифікації [Електронний ресурс] (01.12.2017). – Режим доступу: http://verificationhandbook.com/book_ua/index.php
- Потятинник Б. Інтернет-журналістика: навч. посіб. / Борис Потятинник. – Львів : ПАІС, 2010. – 246 с.
- Словник; довідник основних видавничих термінів для практики наукових установ / переклад і упорядк. А. І. Радченко ; Наук. вид. рада НАН України. – К. : Академперіодика, 2009. – 72 с.
- Чабаненко М. В. Інтернет-ЗМІ як складова частина системи засобів масової інформації України : монографія / М. В. Чабаненко. – Запоріжжя : ЗНУ, 2011. – 183 с.
- Черниш Н. І. Видавничий доробок Миколи Бажана : монографія / Наталія Черниш. – Львів : ЛА «Піраміда», 2012. – 280 с.
- Черниш Н. І. Редагування енциклопедичних видань: теорія і практика : навч. посіб. / Наталія Черниш. – Львів : Світ, 2015. – 236 с.
- Шевченко В. Е. Художньо-технічне редагування : підручник / Вікторія Шевченко. – К. : Видавництво Паливода А. В., 2010. – 516 с.
- Енциклопедія книжного дела / Ю. Ф. Майсурадзе, А. Э. Мильчин, Н. П. Маковеев и др. – Изд. 2, перераб. и доп. – М. : Юристъ, 2004. – 634 с.

Виробничо-практичне видання

**РЕДАКТОРСЬКА ПІДГОТОВКА
ТЕКСТІВ Е-ВУЕ – ПОРТАЛЬНОЇ ВЕРСІЇ
«ВЕЛИКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ»**

Методичні рекомендації

За ред. д. і. н., проф. *Киридон А. М.*

Відповідальна за випуск *Крайнікова Т. С.*

Комп'ютерне верстання *Савченко Н. С.*

Підписано до друку _____ 2017 р.
Формат 60x84/16 Друк офсетний. Ум. друк. арк. 7,21
Наклад 100 прим. Зам. №

ТОВ «ДІА»
03022, м. Київ, вул. Васильківська, 45
тел. : +38 (044) 2669843

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК №1149 від 12.12.2002